

Onderzoeksverslag

Perspectieven van deskundige bronnen die interactie met de journalistiek aangaan via ANP Expert Support

Dit onderzoek werd uitgevoerd door het lectoraat Journalistiek en Verantwoorde Innovatie van Fontys Hogeschool Journalistiek onder de verantwoordelijkheid van associate lector Danielle Arets. De praktische uitvoering van dit onderzoek werd geleid door Inge Beekmans en ondersteund door Andreia da Silva en Marie Frenay.

Hoofdstuk 1: Inleiding

Hoofdstuk 2: Onderzoekopzet en leeswijzer

Kwalitatieve interviews met deelnemers aan ANP Expert Support
Analyse door middel van grounded theory approach
Conclusies en aanbevelingen

Hoofdstuk 3: Achtergrond

Opkomst van het internet
Behoeftte aan kwaliteit in allerlei vormen en maten
Democratisering van kennis
Diversiteit en deskundigheid
Bepalen wie 'deskundig' is
Aandacht voor deskundigen, kennisinstellingen en expertise(s)
Motieven van expert podia
Identiteit en expert podia
Oprichting van ANP Expert Support
Communicatie van ANP Expert Support

Hoofdstuk 4: Analyse

Meest voorkomende gespreksonderwerpen
Alle experts zijn positief over (een deel van) de werkwijze van ANP Expert Support
Twijfels over de duurzame impact van ANP Expert Support
Erkenning, ambassadeurschap en academische verantwoordelijkheid
Van een kritische houding naar kwaliteit en diversiteit
ANP Expert Support als leerschool voor maatschappelijk betrokken experts

Hoofdstuk 5: Incidenten

Samen de kwaliteit van de journalistiek verbeteren en 'nieuwsmoedigheid' voorkomen
Een botsing tussen genres
De ene deskundige is de andere niet en vrees voor imagoschade
Maatschappelijke impact via ANP Expert Support
Complex nieuws leren begrijpen en waarderen
Wat deskundige bronnen horen te doen

Hoofdstuk 6: Conclusies

Belang van een goede werkwijze
Twijfel en teleurstelling met betrekking tot impact
Complexe combinatie van drijfveren
Steun voor geïmagineerde doelen
Toekenning van expert-identiteit

Hoofdstuk 7: Aanbevelingen

Behoud van dienstbaarheid
Verschillende vormen van impact
Rekening houden met identiteitsbeleving

Hoofdstuk 8: Discussie

Hoofdstuk 1:

Inleiding

Journalisten en deskundige bronnen zijn de afgelopen decennia in toenemende mate met elkaar gaan interacteren. Journalisten maken gebruik van deskundige bronnen en kennisinstellingen om nieuwsgebeurtenissen te duiden en van commentaar te voorzien. Deskundige bronnen vinden het op hun beurt belangrijk om hun kennis met een breder publiek te delen en maatschappelijke impact te creëren. Dit wordt ook vanuit hun functie verwacht en gevraagd. In deze zin lijken journalisten en deskundige bronnen elkaar perfect aan te kunnen vullen. Toch blijkt de praktijk niet zo simpel. Deskundige bronnen vinden dat journalisten hun expertise niet altijd op de juiste manier verwerken, niet altijd de juiste bronnen selecteren en onvoldoende in staat zijn een complex maatschappelijk debat met diverse perspectieven te faciliteren.

De dienst ANP Expert Support, die in september 2020 door het ANP werd opgericht, lijkt op zijn minst een aantal van de behoeftes van deskundige bronnen en journalisten te adresseren. Het lectoraat Journalistiek en Verantwoorde Innovatie onderzocht tijdens de eerste pilotfase van ANP Expert Support hoe deelnemende deskundige bronnen tegen dit onderwerp aankijken. Het onderzoek laat zien dat deskundige bronnen nog niet helemaal tevreden zijn met de dienst, maar wel het gevoel hebben dat deze de potentie heeft de kwaliteit van de Nederlandse journalistiek te verbeteren. Zo menen zij dat de dienst journalisten kan helpen de expertise van deskundige bronnen beter te benutten, en ervoor kan zorgen dat er meer deskundige bronnen met verschillende expertises en achtergronden aan het woord komen.

Hoofdstuk 2: Onderzoeksopzet en leeswijzer

Het lectoraat Journalistiek en Verantwoorde Innovatie van Fontys Hogeschool Journalistiek heeft in overleg met ANP Expert Support een verdiepend onderzoek uitgevoerd. De focus van dit onderzoek lag op de verwachtingen en ervaringen van experts die via ANP Expert Support de interactie met de journalistiek aangaan. De volgende **hoofdvraag** vormde de basis voor dit onderzoek:

Welke motieven, verwachtingen en ervaringen hebben de experts die betrokken zijn bij ANP Expert Support in relatie tot deze specifieke ANP-dienst, individuele journalisten en de journalistiek in het algemeen?

Hoewel ANP Expert Support een relatief nieuwe dienst is – gelanceerd in september 2020 –, is ANP Expert Support niet het eerste initiatief dat ernaar streeft journalisten en deskundige bronnen aan elkaar te koppelen. Logischerwijs is dit daarom ook niet het eerste onderzoek naar dit onderwerp. De eerste fase van dit onderzoek, die in **hoofdstuk drie** zal worden beschreven, bestond dan ook uit een

literatuuronderzoek en een verkenning van enkele diensten en initiatieven die op bepaalde punten vergelijkbaar zijn met ANP Expert Support. Dit soort diensten en initiatieven zullen in deze publicatie ‘expert podia’ worden genoemd.

Tijdens de tweede fase van dit onderzoek werd de algemene communicatie van ANP Expert Support geanalyseerd door middel van een discoursanalyse. Op basis van deze kwalitatieve onderzoeksmethode werd vastgesteld welke motieven en verwachtingen deelnemende experts potentieel zouden kunnen hebben naar aanleiding van de communicatie van ANP Expert Support. Deze motieven en verwachtingen werden vervolgens aan de literatuur uit de eerste fase gekoppeld. De inzichten die hieruit voortkwamen worden, net zoals de inzichten uit het literatuuronderzoek, beschreven in het **derde hoofdstuk**. Dit hoofdstuk geeft een beeld van het landschap waarin deskundige bronnen, journalisten en ANP Expert Support functioneren en potentieel interacteren.

Kwalitatieve interviews met deelnemers aan ANP Expert Support

Op basis van de resultaten uit de eerste en tweede fase werden een aantal aandachtspunten geïdentificeerd die in eerdere onderzoeken en voor diverse expert podia een rol speelden met betrekking tot de verwachtingen en motieven van burgers en experts die interacteren met de journalistiek. Deze aandachtspunten zijn:

Kwaliteit: journalisten betrekken deskundige bronnen bij hun werk om de kwaliteit en het vertrouwen in de kwaliteit van hun werk te bevorderen. Deskundige bronnen hebben het gevoel dat zij vanuit hun expertise bij kunnen dragen aan inhoudelijke kwaliteitsverbetering.

Democratisering: iedereen kan via internet informatie publiceren en distribueren. Deze democratisering zorgt ervoor dat onder andere journalisten een deel van hun macht kwijtraken en [deskundige] bronnen anders met kennisdeling omgaan.

Diversiteit: journalisten maken meer gebruik van mannelijke dan van vrouwelijke deskundige bronnen. Er is, met name bij expert podia, recentelijk ook meer aandacht voor de diversifiëring van 'deskundigheid' en het aan het woord laten van mensen met meer diverse achtergronden.

Aandacht: deskundige bronnen en kennisinstellingen willen meer aandacht voor hun expertise creëren en de relevantie van hun expertise overdragen aan een publiek. Expert podia benoemen deze wens prominent in hun communicatie.

Op basis van deze aandachtsgebieden, de analyse van de communicatie van ANP Expert Support en het werk van mediaonderzoeker Merel Borger (2016) werd de derde fase van dit onderzoek vormgegeven. Elf deelnemers aan ANP Expert Support werden geïnterviewd om inzicht te krijgen in de motieven, verwachtingen en ervaringen van deelnemers aan deze specifieke dienst. Deze interviews waren semigestructureerd en werden afgenomen op basis van een topiclijst waarin bovenstaande factoren aan bod kwamen. Bij de selectie van de interviewkandidaten werd rekening gehouden met A), eigenschappen die

benoemd werden in eerder uitgevoerde onderzoeken, B) met een verscheidenheid aan functies en expertises, C) met de samenstelling van de deelnemers aan ANP Expert Support, en D) met de mate van activiteit – frequentie van quotes – van de deelnemers. Hieruit volgde de volgende selectie:

1. Specialist ouderengeneeskunde, zorgsector, 11 quotes*
2. Productmanager, branche voor testen, inspectie en certificering, 5 quotes*
3. Directeur, financiële sector, 6 quotes*
4. Partner, communicatiesector, 3 quotes*
5. Persvoorlichter, financiële sector, 1 quote*
6. Hoogleraar, juridische sector [universiteit], 1 quote*
7. Lector, ruimtelijk-economische sector [hogeschool], 11 quotes*
8. Directeur, natuursector, 12 quotes*
9. Projectmedewerker, sociale sector, 5 quotes*
10. Universitair docent, bestuurskunde [universiteit], 3 quotes*
11. Senior-adviseur, zorgsector, 2 quotes*

*Het aantal quotes werd vastgesteld op 1 april 2021

Voortbordurend op het aandachtsgebied 'diversiteit' moet worden opgemerkt dat drie vrouwen en acht mannen deelnamen aan de interviews.

Analyse door middel van grounded theory approach

De interviews werden geanalyseerd op basis van een grounded theory approach, aangevuld met een key incident analysis. Zowel de aanpak als de analyse die werd uitgevoerd op basis van de grounded theory analysis worden besproken in **hoofdstuk 4**.

Om ook deelnemers aan ANP Expert Support die niet geselecteerd werden voor een interview de mogelijkheid te geven input te leveren voor dit onderzoek, en om de resultaten uit de interviews te valideren, ontvingen alle kennisinstellingen die vanaf 1 september 2020 deelnamen aan ANP Expert Support

een enquête. Deze enquête werd door twaalf mensen ingevuld. De resultaten van deze enquête zullen zijdelings in **hoofdstuk 4** worden behandeld. Zowel de data uit de enquête als de data uit de interviews werden voor aanvang van de analyse geanonimiseerd.

Tijdens de geplande analyse van de interviews bleek dat de interviewkandidaten ook met originele ideeën en overtuigingen kwamen die niet nadrukkelijk in eerdere onderzoeken aanwezig waren. Om die reden werd besloten om ook een key incident analysis uit te voeren. Deze aanpak helpt nieuwe concepten en ideeën in relatie tot verschillende contexten en ontwikkelingen te identificeren. In **hoofdstuk 5** worden de meest relevante ideeën die door middel van de key incident analysis werden gevonden besproken.

Conclusies en aanbevelingen

Naar aanleiding van de eerdergenoemde analyses worden in **hoofdstuk 6** een aantal conclusies getrokken. Deze conclusies vormen de basis voor een serie aanbevelingen die in **hoofdstuk 7** worden gedaan en zich richten op ANP Expert Support en de journalistiek in het algemeen. Deze aanbevelingen moeten ANP Expert Support helpen de dienst, indien gewenst, verder te verduurzamen. Het lectoraat Journalistiek en Verantwoorde Innovatie van Fontys Hogeschool Journalistiek heeft daarnaast ook het streven de resultaten van dit onderzoek te presenteren op een manier die de resultaten bruikbaar maakt voor het Nederlandse journalistiekonderwijs. Dat moet ervoor zorgen dat deskundige bronnen niet enkel via ANP Expert Support, maar in de journalistiek in het algemeen, op een productievere manier met journalisten kunnen interacteren. Als laatste wordt er in **hoofdstuk 8** uiteen gezet welke thema's tijdens toekomstige onderzoeksprojecten extra aandacht behoeven.

Hoofdstuk 3: Achtergrond

De interactie tussen deskundige bronnen en journalisten is de afgelopen decennia een steeds belangrijkere rol gaan spelen binnen het nieuwsproductieproces (Niemi & Pitkänen, 2016; Albæk, Christiansen & Togeby, 2003). Deze ontwikkeling wordt gedreven door verschillende factoren en gaat hand-in-hand met andere ontwikkelingen. Dit heeft verschillende effecten als gevolg. De factoren, ontwikkelingen en effecten die het meest relevant zijn voor dit onderzoek worden hieronder behandeld.

Opkomst van het internet

De opkomst van het internet heeft ieder onderdeel van de journalistiek getransformeerd (Salaverría, 2019). Mediaonderzoekers Erik Albæk, Peter Munk Christiansen en Lise Togeby (2003) beschrijven onder andere hoe het internet een drijvende kracht is geweest in relatie tot de ontwikkeling van *“de onontkoombare vraag om zo snel mogelijk verslag te doen van iedere nieuwswaardige gebeurtenis”* [vertaling] (p. 938). Het gevoel dat er altijd direct gepubliceerd moet worden – en kwantiteit en snelheid daarin soms belangrijker zijn dan kwaliteit (Manninen, 2017) –, maakt het doen van diepgaande research en het zelf verzamelen van voldoende materiaal vaak onmogelijk. Externe deskundigen worden als een ideale oplossing voor dit probleem gezien; zij kunnen vanuit hun eigen kennis immers direct commentaar leveren op nieuwswaardige gebeurtenissen.

Bovenstaande ontwikkeling borduurt bovendien deels voort op een eerdere ontwikkeling die met name de schrijvende pers dwong hun werkwijze te veranderen. Dankzij de televisie hoeven journalisten het publiek niet meer te vertellen wat er is gebeurd. Het publiek

had de nieuwsgebeurtenis vaak zelf al via de beeldbuis gezien. Journalisten richten zich daarom steeds meer op het produceren van ‘interpretatieve’ content en onderzoeksjournalistiek, waarin ze het publiek niet zozeer uitleggen wat er is gebeurd, maar eerder hoe en waarom iets is gebeurd (Albæk, 2011). Deskundige bronnen worden in dit soort journalistieke producties ingezet om uitleg te geven en het frame en de interpretatie van de journalist te bevestigen. De keuze voor een specifieke deskundige bron wordt volgens politicoloog Marie Niemi en mediaonderzoeker Ville Pitkänen dan ook vaak gemaakt in relatie tot een eerder gekozen frame (2016).

Behoeftte aan kwaliteit in allerlei vormen en maten

Een andere belangrijke factor is het beeld dat journalisten hebben van het vertrouwen dat het publiek in hen stelt – of beter gezegd; het geobserveerde gebrek aan vertrouwen. Volgens Albæk, Christiansen en Togeby (2003) zorgt dit gevoel ervoor dat journalisten meer externe deskundigen in hun werk aan het woord laten. Journalisten hebben het idee dat het innemen van een kritisch standpunt binnen hun eigen publicaties schade toebrengt aan de publieke perceptie van hun professionele objectiviteit en afstandelijkheid. Externe deskundigen kunnen daarentegen weleens een kritische houding in relatie tot een specifieke nieuwsgebeurtenis innemen, en daar wordt volgens Albæk, Christiansen en Togeby gretig gebruik van gemaakt (2003). Bovendien hebben journalisten het gevoel dat het opvoeren van gezaghebbende deskundigen een journalistieke publicatie inhoudelijk sterker – en dus betrouwbaarder – maakt. Beide motieven worden in het onderzoek van Niemi en Pitkänen bevestigd (2016). Een ander onderzoek

verwijst naar verschillende studies die aantonen dat het publiek een journalistieke publicatie inderdaad betrouwbaarder vindt wanneer er in de publicatie een gerespecteerde deskundige of een gerespecteerde kennisinstelling aan het woord komt (Henke, Leissner & Möhring, 2019). Journalisten beoordelen de betrouwbaarheid en kwaliteit van een specifieke deskundige bron vervolgens zelf onder andere op basis van de vraag of het verstrekken van onjuiste informatie de bron zou kunnen schaden (Manninen, 2017).

Democratisering van kennis

Hoewel de journalistiek zichzelf vaak beschrijft als essentieel voor het functioneren van de democratie (Koster, 2021), moeten verwante termen – zoals ‘democratisering’ – in dit onderzoek vanuit een breder perspectief worden bekeken. Met de komst van het internet heeft ‘de democratisering van kennis’ extra vaart gekregen. Met name diensten als Wikipedia (Pratesi & Miller, 2019) en Google worden aan deze ontwikkeling gelinkt, omdat het bereikbaar maken van kennis onderdeel uitmaakt van hun publieke discours. In hoeverre dit beeld strookt met de werkelijkheid – Googles monopolie wordt juist ervaren als een bedreiging voor de democratisering van kennis –, is in relatie tot dit onderzoek niet direct van belang. Wat belangrijker is, is dat de technologische ontwikkelingen die verband houden met de oprichting van Google en Wikipedia de ‘gewone mensen’ niet enkel meer toegang tot informatie gaven, maar ook nieuwe mogelijkheden creëerden om hen zelf informatie te laten publiceren en distribueren. Het ontstaan van journalistieke vormen zoals ‘burgerjournalistiek’ en ‘participatieve journalistiek’ wordt aan deze ontwikkeling gelinkt (Bowman & Willis, 2003).

Waar journalisten enkele decennia geleden nog geloofden dat het publiek een “*lechte en hersenloze*” [vertaling] (Costera Meijer, 2012, p. 758) massa was, zijn journalisten zich tegenwoordig in toenemende mate bewust van hun “*afbrokkelende kennis monopolie*”. Journalisten realiseren zich dat er voor ieder onderwerp waarover zij publiceren ongetwijfeld een lezer of kijker is die meer expertise heeft over dat specifieke onderwerp. Ondanks dat groeiende besef, zijn veel journalisten nog altijd gereserveerd om deskundige kijkers en lezers te betrekken. Zoals ook door Albæk (2011) wordt geconstateerd,

benaderen journalisten een externe deskundige vaak pas op het moment dat de invalshoek en opzet van de publicatie al zijn bepaald. De input van de externe deskundige wordt vervolgens in het bestaande frame gegoten (Costera Meijer, 2012). Mediaonderzoeker Irene Costera Meijer beschrijft de effecten die deze werkwijze kan hebben als volgt:

If the expert demands a more accurate account of her expertise in a news item, journalists will sometimes give in to the expert, but often they will do so reluctantly because they tend to experience it as loss of control, as potentially causing the erosion of their autonomy and professionalism (Ryfe, 2009; Singer et al., 2011). Our interviews with members of various expert audiences suggest they are seldom satisfied with the journalists' representation of their expertise. Too often, they claimed, crucial information was omitted or oversimplified. (Costera Meijer, 2012, p. 758)

De onvrede die deskundige bronnen voelen over de manier waarop journalisten hun input binnen een vooraf bepaald frame proberen te dwingen, wordt ook regelmatig door academici via Twitter besproken. In deze discussies bevestigen academici dat journalisten ervoor kiezen hen niet als bron op te voeren wanneer hun input niet past bij het “*paniek-frame*” of “*te genuanceerd*” is [vertaling] (vanden Abeele, 2020).

Diversiteit en deskundigheid

Naast de onvrede die deskundige bronnen ervaren, leidt het toenemende gebruik van deskundige bronnen in de journalistiek ook tot andere problemen en vraagstukken. Een Fins onderzoek laat zien dat het geslacht van een deskundige bron vaak invloed heeft op de manier waarop journalisten met de deskundige bron omgaan (Mieri & Pitkänen, 2016). Volgens dit Finse onderzoek laat een ouder Brits onderzoek zien dat 84 procent van de door journalisten geciteerde deskundige bronnen mannen zijn. Mieri en Pitkänen merken echter op dat er al tijden discussie bestaat over de volgorde van dit verschijnsel en noemen het idee dat “*de media niet zozeer een seksistische agenda creëren, maar hem enkel presenteren*” [vertaling] (p. 357-358).

Uit het onderzoek van Mieri en Pitkänen blijkt dat de

conclusies van het oudere Britse onderzoek nog altijd toepasbaar zijn. Journalisten maken meer gebruik van mannelijke deskundige bronnen dan van vrouwen met een vergelijkbare achtergrond. Een Australisch onderzoek toont vergelijkbare resultaten (Cann & Mohr, 2010). Bovendien laten beide onderzoeken zien dat betrokkenheid van vrouwelijke journalisten en de veranderde man-vrouwverhouding binnen de gehele journalistiek weinig invloed hebben op de hoeveelheid vrouwelijke deskundige bronnen waarmee journalisten interacteren en de manier waarop deze vrouwelijke deskundige bronnen aan het woord komen.

Bepalen wie ‘deskundig’ is

Mieri en Pitkänen observeren ook dat de vraag wanneer iemand een ‘deskundige bron’ is op verschillende manieren kan worden beantwoord (2016). Zo kunnen in Finland bijvoorbeeld ambtenaren, vertegenwoordigers van commerciële organisaties, academici en wetenschappers die aan onderzoeksinstituten verbonden zijn als deskundige bronnen worden opgevoerd. Gedragsonderzoeker Tammy Boyce verwijst in een ander onderzoek naar een nog bredere interpretatie: volgens kijkers en lezers kan iedereen die door het publiek gerespecteerd wordt en als interessant wordt gezien een ‘expert’ zijn. Het hebben van formele kenmerken van expertise – een universitaire titel, bijvoorbeeld – is niet noodzakelijk (2007).

Hoewel deze open houding met betrekking tot de identiteit van potentiële deskundige bronnen misschien als positief kan worden gezien, beargumenteert Boyce dat het voor journalisten fijn zou zijn als er meer duidelijkheid komt over de betekenis van het concept ‘expertise’. Op basis van die duidelijkheid zouden journalisten volgens Boyce eenvoudiger moeten kunnen vaststellen wie zij als ‘deskundige bron’ opvoeren en welke bronnen eventueel in andere expert-categorieën vallen. Dit zou ervoor zorgen dat journalisten hun keuzes voor deskundige bronnen vooral kunnen baseren op de inhoudelijke expertise van een bron en minder op titels of eerdere mediaoptredens. De journalistiek zou hier niet enkel inhoudelijk sterker van worden; het zou jonge deskundige bronnen met minder media-ervaring meer kansen geven de interactie met journalisten aan te gaan (Boyce, 2007).

Ook zou een meer gestructureerde aanpak de schijn van misbruik en kwaliteitsverlies kunnen wegnemen of verminderen. Een onderzoek van econoom Beau Laursen en communicatiewetenschapper Leila Trapp laat zien dat groepen die politieke doelen nastreven – ‘politiek’ in de breedste zin van het woord – meer kans maken om in de media te verschijnen als zij zich als ‘experts’ of ‘kennisinstelling’ richting de journalistiek identificeren (2019). Als zij hun maatschappelijke belangen en motieven direct benoemen, wordt die kans een stuk kleiner.

Aandacht voor deskundigen, kennisinstellingen en expertise(s)

De toenemende aandacht voor externe deskundigen wordt niet enkel gedreven door ontwikkelingen binnen de technologiesector, de journalistiek en het bredere medialandschap. Volgens Albæk, Christiansen en Togeby (2003) hebben individuele deskundigen en kennisinstellingen de afgelopen decennia zelf in toenemende mate het gevoel gekregen dat zij hun kennis en kunde zichtbaar moeten maken voor een groter publiek. Daar zijn verschillende redenen voor. Zo zijn kennisinstellingen ervan overtuigd dat een breed gedeelde interesse in bepaalde expertise er bijvoorbeeld voor kan zorgen dat er makkelijker subsidies en andere vormen van steun verstrekt worden aan kennisinstellingen die zich met dat expertisegebied bezighouden. Een overtuiging die ook gestaafd lijkt te worden door de steeds grote nadruk die subsidieorganen leggen op de disseminatie van onderzoeksresultaten (European Commission, z.d.). Daarnaast wordt media-aandacht steeds meer gezien als een middel dat ingezet kan worden om maatschappelijke en politieke verandering te bewerkstelligen; een ontwikkeling die aansluit op de resultaten van het onderzoek van Laursen en Trapp (2019).

Ook ideeën over de expertise die deskundigen in de media zouden moeten delen en op welke manier zij dat moeten doen, zijn de afgelopen decennia veranderd. Waar academici in de jaren ‘60 nog vonden dat zij zich enkel feitelijk over hun eigen kennis – gebaseerd op eigen onderzoek – mochten uitlaten, krijgen externe deskundigen tegenwoordig steeds meer het idee dat zij ook vanuit hun eigen perspectief op algemenere ontwikkelingen mogen reageren en daarin niet per se van eigen wetenschappelijk onderzoek gebruik moeten maken (Albæk, Christiansen & Togeby, 2003).

Tegenwoordig hebben steeds meer academici en andere gezaghebbende deskundigen het idee dat duiding geven bij maatschappelijke gebeurtenissen en ontwikkelingen bij hun professionele taak en identiteit past (Albæk, 2011).

Motieven van expert podia

Het is onbekend wanneer deskundige bronnen zich voor het eerste online verzamelden – of door anderen online werden verzameld – om met de journalistiek te interacteren. We mogen er echter vanuit gaan dat de eerdergenoemde ‘expert podia’ op zijn minst deels ontstonden in relatie tot de eerder behandelde ontwikkelingen. Zo beschrijft Globelynx, een platform dat zichzelf “*the home of the expert*” noemt, de inhoud van hun dienst als volgt: “*Wij hebben een doorgelichte en geverifieerde expert database voor journalisten, inclusief ondergerepresenteerde stemmen en opinieleiders met een verscheidenheid aan achtergronden en disciplines.*” [vertaling] (Globelynx, z.d.) In de beschrijving staan niet alleen het gemak en de betrouwbaarheid van de dienst centraal – de deskundige bronnen zijn doorgelicht en geverifieerd –, maar ook concepten als democratisering en diversiteit. Vergelijkbare praktische motieven worden bijvoorbeeld ook aangehaald door een andere dienst genaamd Qwoted. Deze dienst prijst zichzelf aan met de volgende woorden: “*Met strakke deadlines kost het veel tijd om de quote die je artikel nodig heeft achterna te zitten.*” [vertaling] (Qwoted, 2021) In deze tekst lijkt zelfs het idee dat er pas een reactie van een expert wordt gezocht nadat het artikel al [deels] af is aanwezig. Bovendien bedienen de expert podia twee doelgroepen; de journalisten en de deskundige bronnen.

De website Journalist’s Toolbox bevat een lijst met 67 verschillende expert podia (Journalist’s Toolbox, 2021). De meeste van deze diensten richten zich op een internationaal publiek, zijn inhoudelijk breed georiënteerd en representeren deskundige bronnen met verschillende achtergronden. Een kleiner deel van deze expert podia bevat enkel de profielen en contactgegevens van experts met specifieke eigenschappen. Denk bijvoorbeeld aan WomenAlsoKnowStuff (Women Also Know Stuff, z.d.) en Black Health Experts on COVID-19 (@itsafromomics, 2020). Daarnaast zijn er ook expert podia met deskundige bronnen die enkel met journalisten willen interacteren vanuit een specifieke

visie – The Progress Network (The Progress Network, 2021) bevat bijvoorbeeld alleen deskundige bronnen die de wereld in een positieve richting willen wijzen – en zijn er podia die zich op specifieke inhoudelijke expertise(s), disciplines en beroepen richten. CPA Directory vertegenwoordigt bijvoorbeeld enkel accountants (CPAdirectory, z.d.), die onder andere door journalisten kunnen worden benaderd.

Identiteit en expert podia

De manier waarop expert podia hun experts identificeren, beïnvloedt de verwachtingen van de experts en de manier waarop de experts zich richting de journalistiek opstellen. Onderzoek van mediaonderzoeker Merel Borger (2016) laat zien dat deskundige bronnen die deelnemen aan het expert podium Project Expert – een fictieve naam die Borger gebruikt om anonimiteit te kunnen garanderen – verwachten dat journalisten gebruik maken van hun deskundige input, maar hen niet bij het nieuwsproductieproces zullen betrekken. Dit komt door de manier waarop zij als deskundige bron door Project Expert zijn geïdentificeerd. Daarnaast voelen experts die deelnemen aan Project Expert de verantwoordelijkheid om namens hun vakgebied te spreken; een gevoel dat mogelijk aansluit op de perceptie dat de media onvoldoende diepgaand en genuanceerd over hun expertise publiceren. Ander onderzoek laat zien dat de overtuiging dat mainstream media onvoldoende over hun vakgebied publiceren een drijfveer voor deskundige bronnen kan zijn om hun expertise met journalisten te delen. Deze drijfveer zou zelfs een voorbode van duurzame interactie kunnen zijn (Bowman & Willis, 2003). Voor de experts die vanuit deze motivatie met de journalistiek interacteren is het niet enkel belangrijk dat zij door de journalistiek als ‘expert’ worden geïdentificeerd. Zij willen ook door hun vakgenoten als deskundig worden gezien.

Bij Project Expert was het gebrek aan contact – in sommige gevallen zelfs het uitblijven van een bevestiging van deelname – een veel voorkomende kritiek van de experts (Borger, 2016). Daarnaast gaven experts aan te willen weten wat er met hun input gebeurt, ook als die input niet in een journalistieke publicatie terechtkomt. Experts hoopten hun input door middel van feedback te kunnen verbeteren. Ten tijde van Borgers onderzoek werd die feedback als onvoldoende ervaren. Ook op

andere expert podia wordt regelmatig kritiek geuit. Zo bespreken deskundige bronnen via Twitter weleens hun meningen over de user experience van expert databases (@ImSoSarah, 2021) en worden er, zoals eerder al werd opgemerkt, kritische opmerkingen geplaatst over de manier waarop journalisten met deskundige bronnen omspringen.

In haar afstudeerscriptie beschrijft Andreia da Silva dat er ook vanuit het perspectief van journalisten haken en ogen kunnen zitten aan expert podia – zij noemt ze ‘expert databases’. Volgens haar liep het recent opgeheven Perslink tegen het probleem aan dat redacties uit concurrentieoverwegingen geen contactgegevens met elkaar wilden delen. Bovendien bleek het bijhouden van de database tijdrovend en duur. Da Silva noemt ook Vaker in de Media, een platform dat zich in eerste instantie richtte op het helpen van vrouwelijke deskundige bronnen, maar zich tegenwoordig op verschillende interpretaties van diversiteit richt. Die verandering in focus laat zien dat niet enkel de interpretaties en betekenissen van ‘expertise’ complex en aan verandering onderhevig zijn – zoals ook Mieri en Pitkänen (2016) en Boyce (2007) bepleiten –, maar ook dat andere relevante begrippen zoals ‘diversiteit’ niet altijd eenvoudig kunnen worden gedefinieerd. Bovendien toont het werk van Da Silva dat het potentiële succes van expert podia niet alleen afhankelijk is van de deelnemende deskundige bronnen. Ook journalisten moeten bereid zijn bepaalde handelingen te verrichten om de podia een duurzame toekomst te geven.

Oprichting van ANP Expert Support

Het Algemeen Nederlands Persbureau – vanaf nu ‘ANP’ – startte op 1 september met ANP Expert Support. Deze dienst is bedoeld om potentiële deskundige bronnen meer mogelijkheden te bieden om hun expertise met journalisten te delen. Tegelijkertijd krijgen journalisten via deze dienst makkelijker toegang tot de kennis van deelnemende deskundige bronnen en kennisinstellingen. De experts die aan de dienst deelnemen zijn door hun eigen kennisinstellingen geselecteerd. Zij kunnen dagelijks reageren op persberichten die ze ontvangen middels een gepersonaliseerde nieuwsbrief. Daarnaast kunnen ze ook reageren op berichten die ze via een mobiele applicatie ontvangen en op berichten die door media en overheidsinstellingen worden gepubliceerd. De reacties die ze schrijven – zogenaamde ‘quotes’

– leveren de deskundige bronnen aan via de communicatieafdeling van hun eigen kennisinstelling. De betreffende communicatieafdeling controleert de quotes op fouten en stuurt de quotes door via het dashboard van ANP Expert Support. Nadat de quotes ook door de redactie van ANP Expert Support zijn gecontroleerd, worden ze zichtbaar voor journalisten die geabonneerd zijn op de nieuwsdienst van ANP en persberichten ontvangen. De quotes worden ook gepubliceerd op de website ANP Expert Quotes. Journalisten en andere geïnteresseerden kunnen de quotes naar eigen inzicht verwerken in hun journalistieke publicaties en contact opnemen met de deskundige bron die de quote produceerde.

Communicatie van ANP Expert Support

De communicatieafdelingen van de kennisinstellingen die vanaf 1 september 2020 deelnamen aan ANP Expert Support ontvingen verschillende teksten over de dienst. Een aantal van die teksten werden in het kader van dit onderzoek geanalyseerd. De inhoud van deze teksten kan de verwachtingen van de deelnemende experts potentieel direct of indirect hebben beïnvloed. Uit de analyse van de teksten blijkt dat ANP Expert Support in eerste instantie sociale en emotionele motieven benoemt. Begrippen zoals “*podium*”, “*zichtbaarheid*” en “*gemakkelijk gevonden kunnen worden*” zijn hierin belangrijk. Daarnaast worden ook het belang van kennis “*benutten*” en “*delen*” onderstreept. Ook wordt de “*reputatie*” van de kennisinstelling genoemd. Al deze motieven sluiten aan op de ontwikkelingen en motieven die in eerdere onderzoeken werden aangehaald. Deskundige bronnen en kennisinstellingen zijn het ontsluiten van hun kennis en het vragen van aandacht voor hun expertise(s) om verschillende redenen belangrijker gaan vinden, waaronder democratisering – wat past bij “*delen*” – en het communiceren van de relevantie van hun expertise richting een breder publiek – wat past bij begrippen als “*podium*” en “*reputatie*”. Ook de identiteit van kennisinstellingen en individuele deskundige bronnen wordt onderstreept door te benadrukken dat deelnemende experts door ANP Expert Support worden beoordeeld. Hiermee lijkt ook de kwaliteit van de dienst te worden geborgd en de expert-identiteit door middel van deelname aan ANP Expert Support te worden bevestigd.

Later in de communicatie richt ANP Expert Support zich op meer praktische thema’s. Zo wordt er uitgelegd dat

de deelnemende experts toegang krijgen tot bepaalde content en wordt er geschreven over concrete zaken, zoals “*contact*”, “*tips*”, “*feedback*”, “*eindredactie*” en de mogelijkheid tot “*evaluatie*”. De mogelijkheid om van ANP Expert Support te leren komt hier naar voren. Ook worden het technische gebruiksgemak van de dienst en de dienstbaarheid van de medewerkers van ANP Expert Support op verschillende manieren benoemd. Nog iets later in de communicatie wordt er gecommuniceerd over de werkwijze van journalisten in relatie tot de dienst en de kwaliteit van de geleverde quotes. Hier wordt onder andere beschreven dat “*een aansprekende quote*” leidt tot “*de perfecte bron*” voor journalisten, wat het beeld kan scheppen dat de aandacht van journalisten gezien mag worden als een kwaliteitsbevestiging en dat ‘goed werk’ in die zin wordt beloond. De wens van de journalisten om met deskundige bronnen te spreken, het gebruiksgemak van de dienst voor journalisten en het bereik van ANP worden genoemd. Aangevuld met voorbeelden van quotes die door bekende nieuwsmedia werden overgenomen scheidt ANP Expert Support hiermee het beeld dat de dienst voorziet in een behoefte die binnen de journalistiek speelt en dat de quotes van deelnemende experts daarom door journalisten zullen worden gewaardeerd.

“ANP Expert Support geeft deskundigen een podium om inzichten over actuele ontwikkelingen op hun expertisegebied te delen met journalisten.”

Hoofdstuk 4: Analyse

Op basis van de informatie die in voorgaande hoofdstukken werd behandeld, werden elf semigestructureerd interviews afgenomen. De opnames van deze interviews werden uitgewerkt in woordelijke transcripties, waarin een balans werd gezocht tussen het enerzijds leesbaar maken van de gesproken tekst – bijvoorbeeld door gestotter en taalfouten die de leesbaarheid van de tekst bemoeilijkten deels te corrigeren – en anderzijds de eigenheid en originaliteit van de tekst te behouden. Deze aanpak leverde tekstfragmenten op die vergelijkbaar zijn met onderstaand fragment dat afkomstig is uit een van de transcripties van dit onderzoek:

Persoonlijk geeft het mij een voldaan gevoel. Ik kan in een kort stuk iets schrijven wat echt over mij gaat. Ook al gaat het over iets anders, dan gaat het echt over mij en ik vind het leuk dat mensen daarop reageren.

Ik heb een paar interviews gehad op de radio en dat is leuk, omdat je constant bezig bent met leren. Voor zo'n radioprogramma moet je een onderwerp in zeven minuten neerzetten, nou, nou, nou. Daar vind je een weg in en dat is soms leuk.

Die podcast was ook en leuk en ja, ik houd van nieuwe dingen. Ik houd van verandering en het houdt nooit op. Het levert mij dus voldoening op en groter moeten we het ook niet maken.

De volledige dataset bestaat uit 538 fragmenten die vergelijkbaar zijn met bovenstaand fragment. Deze fragmenten werden door middel van een grounded theory approach geanalyseerd. De eerste fase van deze analyse bestond uit een grondige evaluatie van de fragmenten. Wat dit specifieke onderzoek betreft, werd in deze evaluatie gefocust op het optreden van inhoudelijke saturatie binnen de dataset en op een verkenning van de verschillende thema's die door

de interviewkandidaten werden aangesneden. Na de vaststelling dat inhoudelijke saturatie in relatie tot specifieke thema's – thema's die onder andere gelinkt konden worden aan de in de Achtergrond beschreven literatuur – optrad, werd de eerste codering uitgevoerd. Het doel van deze codering was het makkelijker vindbaar maken van terugkerende gespreksonderwerpen. Voor het hiervoor geciteerde fragment zag de eerste codering er als volgt uit:

Heeft voldaan gevoel wanneer er een reactie komt op een quote. Kan zichzelf laten zien in quotes en via quotes. Vindt quotes leerzaam. Vindt aandacht leuk. Ziet zichzelf als iemand die van nieuwe dingen en verandering houdt.

Woorden zoals 'leerzaam', 'aandacht' en 'leuk' werden ook in de codering van andere fragmenten met vergelijkbare gespreksonderwerpen gebruikt. Tijdens de tweede codering werden de fragmenten verder onderverdeeld in 49 algemenere categorieën, die als **Bijlage 1** aan dit onderzoek zijn toegevoegd. Bovenstaand fragment werd in de volgende categorieën ingedeeld:

- *Positieve mening over leerzaamheid ANP Expert Support.*
- *Positieve mening over interactie met journalistiek.*
- *Positieve perceptie van eigen identiteit als deskundige.*

Deze codering zorgde ervoor dat er een hiërarchie kon worden aangebracht in de dataset – bijvoorbeeld als het gaat om de vraag over welke thema's het vaakst positief wordt gesproken – en verschillende categorieën aan elkaar konden worden gekoppeld. Een kanttekening die bij deze coderingsfase kan worden geplaatst, is dat nuances kunnen wegvallen.

In dit specifieke fragment zou dat kunnen gelden voor de opmerking “*dat is soms leuk*”. De nadruk op “*soms*” impliceert immers dat de expert ook minder prettige ervaringen heeft gehad. Omdat de expert geen onprettige ervaringen noemt, maar verdergaat met vertellen dat hij dingen “*leuk*” vond, is bij dit specifieke fragment besloten het fragment als ‘positief’ te categoriseren.

Om ruimte te bieden aan relevante nuances en andere opvallende visies is er tijdens de tweede codering ook gebruik gemaakt van key incident analysis. Deze aanpak vraagt de onderzoeker vanuit zijn of haar eigen perspectief en expertise, gecombineerd met de geobserveerde context, aan te geven in hoeverre een specifiek fragment aanzet tot nieuwe gedachten en vragen – eventueel in relatie tot andere fragmenten. Het hiervoor geciteerde fragment leverde in het kader van deze key incident analysis de volgende ideeën op:

- *Idee dat de deskundige het gevoel heeft dat hij/zij iets van zichzelf in een quote stopt.*
- *Idee dat de genuanceerde en uitgebreide formulering van de deskundige niet automatisch op de werkwijze van de journalistiek aansluit.*

Gaandeweg de analyse werd gekeken in hoeverre deze ideeën ook in andere fragmenten naar voren komen. Aan het einde van de analyse werd gereflecteerd op de vraag in hoeverre deze ideeën relevant zijn in relatie tot de rest van het onderzoek.

Gecombineerd bieden deze aanpakken de mogelijkheid om niet alleen te ontdekken welke thema’s en visies een rol spelen in de motivaties en percepties van deskundige bronnen die deelnemen aan ANP Expert Support, maar zorgen ze er ook voor dat nieuwe ideeën – ideeën die niet in bestaande literatuur en de vooraf bepaalde aandachtspunten aanwezig waren – in kaart worden gebracht. In de rest van dit hoofdstuk zullen de belangrijkste thema’s en ideeën die naar voren kwamen middels de grounded theory approach worden besproken.

Meest voorkomende gespreksonderwerpen

In de 538 fragmenten die werden geanalyseerd

werden 49 relevante thema’s gevonden. Deze 49 thema’s kwamen samen 419 keer voor. Aan fragmenten die geen informatie opleverden voor dit specifieke onderzoek – bijvoorbeeld omdat de geïnterviewde experts praktische informatie over hun eigen kennisinstelling verschaften – werd geen thema gekoppeld. Onderstaande thema’s werden door het grootste aantal experts benoemd.

Thema	Genoemd door aantal experts
1. Positieve mening over werkwijze ANP Expert Support	11
2. Twijfel over impact ANP Expert Support	9
3. Positieve mening over doelen ANP Expert Support	8
4. Positieve perceptie van eigen identiteit als deskundige	8
5. Twijfel over werkwijze journalistiek	8
6. Positieve mening over werkwijze eigen kennisinstelling	8
7. Twijfel over werkwijze ANP Expert Support	8
8. Hoop dat zijn/haar visie meer aandacht krijgt	7
9. Hoop dat visie kennisinstelling meer aandacht krijgt	7
10. Overtuiging dat hij/zij namens kennisinstelling optreedt	6
11. Positieve mening over leerzaamheid ANP Expert Support	6

De meest veelvoorkomende thema's werden over het algemeen meerdere malen per interview aangehaald. Onderstaande tabel laat zien welke thema's in totaal het meeste werden genoemd.

Thema	Aantal keer genoemd
1. Twijfel over impact ANP Expert Support	41
2. Positieve mening over werkwijze ANP Expert Support	40
3. Positieve perceptie van eigen identiteit als deskundige	35
4. Hoop dat visie kennisinstelling meer aandacht krijgt	29
5. Twijfel over werkwijze ANP Expert Support	28
6. Positieve mening over werkwijze eigen kennisinstelling	18
7. Hoop dat zijn/haar visie meer aandacht krijgt	17
8. Positieve mening over doelen ANP Expert Support	17
9. Twijfel over werkwijze journalistiek	16
10. Overtuiging dat hij/zij namens kennisinstelling optreedt	13
11. Positieve mening over leerzaamheid ANP Expert Support	11

De thema's die door de grootste hoeveelheid experts werden benoemd, komen overeen met de thema's die het meest in de interviews werden aangehaald. Enkel de hiërarchie verschilt. Zo staat het thema 'positieve mening over doelen ANP Expert Support' in de eerste tabel op de derde plaats, omdat het door acht verschillende experts werd besproken. In de tweede tabel staat ditzelfde thema op de achtste plaats, omdat de experts het 'slechts' zestien keer noemden. Dit soort verschillen laten zien dat het feit dat een bepaalde visie breed wordt gedragen niet automatisch betekent dat deze visie onder de experts de grootst mogelijke aandacht geniet. In de rest van dit hoofdstuk zullen de cijfers uit beide tabellen dan ook worden gecombineerd om te bepalen in welke volgorde de verschillende thema's inhoudelijk worden besproken. In deze bespreking worden ook andere relevante thema's behandeld die niet in de tabellen werden opgenomen.

Alle experts zijn positief over (een deel van) de werkwijze van ANP Expert Support

In de interviews produceren alle experts minimaal één positieve mening over de werkwijze van ANP Expert Support. In die positieve meningen staan verschillende onderwerpen centraal. Het meest voorkomende onderwerp draait om de vriendelijke, servicegerichte houding van ANP Expert Support. Vier experts noemen zelfs hun positieve ervaringen met specifieke medewerkers van ANP Expert Support. Onderstaand fragment – waarin de betreffende medewerkers zijn geanonimiseerd – is hier een mooi voorbeeld van.

Ja, het systeem was heel makkelijk. Je hebt even een kwartiertje nodig met medewerker ANP Expert Support of medewerker ANP Expert Support om het door te krijgen. Maar het aanleveren van een quote en het aanmaken van een profiel voor een thought leader dat was wel allemaal heel simpel. Zij hielpen ons, of mij in ieder geval, heel erg mee. Dat vond ik heel fijn. Dus wat dat betreft is mijn ervaring wel ja, best wel goed.

Een ander veelvoorkomend onderwerp in relatie tot het thema 'positieve mening over werkwijze ANP Expert Support' draait om het plezier dat de experts

beleven. Meerdere experts vertellen dat zij hun deelname als “leuk” of “fijn” ervaren. Bijvoorbeeld omdat zij het leuk vinden om hun visie op papier te zetten, omdat ze de samenwerking als prettig ervaren, of omdat ze de workshops die ANP Expert Support verzorgt interessant vinden. Ook de nieuwsbrieven van ANP Expert Support worden door een aantal experts als interessant en nuttig ervaren.

ANP Expert Support is echter niet in zijn eentje verantwoordelijk voor de positieve gevoelens van de experts. In relatie tot het thema ‘positieve mening over werkwijze ANP Expert Support’ komt ook het thema ‘positieve mening over werkwijze eigen kennisinstelling’ regelmatig aan bod. Meerdere experts zijn positief over het contact dat zij met ANP Expert Support hebben, maar benadrukken dat zij het ondanks die positieve ervaring prettig vinden dat niet al het contact met ANP Expert Support via hen loopt. Onderstaand fragment illustreert die tweeledigheid.

Daar heb ik dus weinig ervaring mee, omdat de communicatiepersoon daar tussen zit. Hij heeft die verbindende rol. Ik heb alleen contact gehad met mensen van ANP Expert Support bij die inleidende training zeg maar, dus een middagje. Toen was dat heel toegankelijk, maar ik heb geen behoefte om daar meer contact mee te hebben. De contactpersoon doet dat namelijk perfect. Dat zou mij ook veel te veel tijd kosten in mijn functie die ik niet beschikbaar heb. Dus ik vind het eigenlijk perfect dat hij daar zo tussen zit.

Bovenstaande mening wordt niet door alle experts gedeeld. Drie experts geven aan graag meer contact te willen met ANP Expert Support over hun quotes om te “schakelen” en te “sparren”. Twee van hen benadrukken dat hun wens niet als kritiek moet worden gezien. Ze hebben zelf immers nooit geprobeerd toenadering tot ANP Expert Support te zoeken. Enkele andere experts willen graag meer feedback op hun quotes.

Dat alle experts positieve meningen hebben, betekent niet dat er geen twijfels of negatieve meningen worden uitgesproken. Zoals in de tabellen te zien is, twijfelen acht van de elf deskundigen aan de werkwijze van ANP Expert Support. Daarnaast hebben vijf van de elf experts een negatieve mening. Gezamenlijk benoemen deze vijf experts negen negatieve meningen. Deze

negatieve meningen hebben vooral betrekking op de digitale uitvoering van ANP Expert Support. Zo merken twee experts op dat ze de website niet prettig vinden; deze ziet er “snel” – in de betekenis van ‘gehaast’ en van ‘relatief lage kwaliteit’ – gebouwd uit. Een van hen benoemt dat hij de zoekfunctie op de website onvoldoende vindt werken. Een andere expert verwijst naar het lage aantal volgers op Twitter als voorbode van ondeskundigheid en een gebrek aan [potentieel] succes. Ook worden de dagelijkse nieuwsbrieven, die door een aantal andere experts met enthousiasme worden ontvangen, door enkele andere experts als ‘te veel’ ervaren.

De twijfel die acht van de elf experts over de werkwijze van ANP Expert Support voelen, speelt in relatie tot verschillende onderwerpen en heeft veelal te maken met de verwachtingen die experts bij aanvang van hun deelname hadden. Zo merken twee experts op dat ze hadden verwacht een template of format te ontvangen om als basis voor hun quotes te gebruiken. Dat zij hun quotes nu als Microsoft Word bestand via hun eigen communicatieafdeling moeten inleveren, vonden zij in eerste instantie verrassend. Daarnaast bestaat er bij enkele experts twijfel over de toon en invalshoek die ANP Expert Support verwacht. Ze vinden dat de prikkelende toon waar ANP Expert Support en de journalistiek in hun ogen naar op zoek lijken te zijn niet altijd automatisch aansluit op de diepgaande inhoud die zij willen leveren en twijfelen om die reden over de manier waarop zij zich tot de behoeftes van ANP Expert Support en de journalistiek moeten verhouden.

Alle overige twijfels zijn algemener van aard en worden veroorzaakt door een gebrek aan kennis over het ANP en ANP Expert Support. Zo merkt een van de experts bijvoorbeeld op dat het onduidelijk is hoe het ANP en ANP Expert Support zich tot elkaar verhouden. Een andere expert zegt dat het onduidelijk is wat het ANP met ANP Expert Support wil bereiken.

Twijfels over de duurzame impact van ANP Expert Support

Negen experts geven gezamenlijk in 41 fragmenten aan dat ze twijfelen over de impact van ANP Expert Support. Al deze experts ervaren algemene twijfel wat het effect en het gebruik van hun quotes betreft, zoals bijvoorbeeld in onderstaand fragment te zien is.

Nou, ik heb dat inzicht niet altijd. Ik heb soms de indruk dan lever ik een quotje en dan zie je er niks meer van. Je bent dan ook een beetje onzeker. Hoeveel tijd zou je hierin investeren? Wordt het opgepikt ja of nee?

De experts geven aan dat ze weinig weten over wat hun eigen communicatieafdeling en ANP Expert Support met hun quotes doen, wat de journalistiek met hun quotes doet en wat de impact van ANP Expert Support – of het eventuele uitblijven van impact – zegt over de kwaliteit van hun quotes en het werk van ANP Expert Support. Bovendien illustreert bovenstaand fragment hoe de twijfel over de impact van ANP Expert Support de duurzame toekomst van de dienst dreigt te beïnvloeden. Vijf van de negen twijfelende experts vertellen dat ze best bereid zijn om op dit moment te blijven deelnemen aan ANP Expert Support, maar vermoeden dat zij uiteindelijk zullen stoppen met het aanleveren van quotes, of minder quotes gaan aanleveren, als hun twijfel over de impact van ANP Expert Support niet wordt weggenomen. Hierbij is het van belang op te merken dat de deelnemende experts zich ervan bewust zijn dat ANP Expert Support nog niet lang bestaat. Dit overtuigt hen ervan dat de dienst zich nog in positieve richting kan ontwikkelen.

De twijfel die de experts voelen hangt samen met hun perceptie van de hoeveelheid aandacht die ze vanuit de journalistiek krijgen. Vijf experts geven aan teleurgesteld te zijn in de hoeveelheid contact met journalisten – of het uitblijven van contact – die hun deelname aan ANP Expert Support hen heeft opgeleverd. Deze vijf experts zijn samen verantwoordelijk voor 26 van de 41 fragmenten waarin het thema ‘twijfel over impact van ANP Expert Support’ aan bod komt. Drie van deze vijf experts spreken naast hun twijfel ook een negatieve mening uit over de impact van ANP Expert Support. Alle

experts die een negatieve mening formuleren over ANP Expert Support – vier in totaal – concluderen dat de dienst hen niets of teleurstellend weinig heeft opgeleverd.

Erkenning, ambassadeurschap en academische verantwoordelijkheid

Ondanks dat de experts die deelnemen aan ANP Expert Support dat bijna allemaal via en namens hun werkgever doen, voelt deelname voor de meesten als meer dan een alledaagse ‘taak’. Acht van de elf deskundigen zien hun deelname aan ANP Expert Support als een bevestiging van hun expertise. Sommigen doen dit zijdelings, door te vertellen dat ze ergens verstand van hebben en hun werkgever het belangrijk vindt dat die kennis met het publiek wordt gedeeld. Anderen omschrijven het exacte gevoel dat de uitnodiging om deel te nemen aan ANP Expert Support hen gaf.

Ik vond het heel leuk om te doen. Ik vond het sowieso heel leuk dat iemand je aanschrijft en zegt: je bent een expert, je mag meedoen aan het expert-panel. Dat vond ik hartstikke leuk dat gaf wel echt een positief gevoel. En ik vind het leuk om iets te doen en eraan mee te doen. Maar inderdaad omdat er bij ons nog een persvoorlichter tussen zit, dat je zelf geen feedback krijgt met wat er gebeurt zoals wordt het opgepikt? Dat mist, zeg maar.

Bovendien levert de manier waarop ANP Expert Support de deelnemende experts identificeert niet enkel een positief gevoel richting ANP Expert Support op, maar ook richting de eigen kennisinstellingen, die immers een doorslaggevende rol spelen in het identificatieproces. Zoals het volgende fragment laat zien, biedt deelname aan ANP Expert Support deelnemende experts de mogelijkheid om te ontdekken hoe en op basis van welke eigenschappen hun eigen kennisinstelling hen waardeert; een waardering die vervolgens kan leiden tot de bereidheid van een expert om namens diezelfde kennisinstelling in de media op te treden – het ‘ambassadeurschap’ dat in het fragment op de volgende pagina wordt omschreven.

Mijn organisatie heeft natuurlijk toen tegen mij gezegd: goh, is dat niet iets voor jou? Iets waar jij een bijdrage aan zou kunnen leveren, omdat jij altijd bezig bent met visie, landelijke ontwikkelingen en omdat je ambassadeur bent op een aantal gebieden. Ik zei, nou, dat lijkt mij hartstikke leuk. Toen heb ik besloten om dat te gaan doen. Dat is ook van belang voor mijn kennisinstelling om zichzelf te profileren en te positioneren in dat zorglandschap. Voor mij is het ook anderzijds leuk om mezelf persoonlijk te profileren en te positioneren en bevestiging te krijgen met waar ik toch al mee bezig was. Alleen op een ander platform.

Die zit daar gewoon tussen. Naar beide kanten, naar ons en naar ANP. Dat is ook prima hoor. Ik denk dat dat goed functioneert. Dat is misschien wel anders bij andere experts die individueel zijn aangehaakt en misschien op eigen initiatief, met een eigen thema. Bij ons is dat toch ook meer. Mijn motivatie is toch ook meer vanuit mijn kennisinstelling. Dat wij echt als organisatie meer zichtbaar willen zijn op die gehandicapte sector. Het is dus niet zo zeer een persoonlijke motivatie dat ik nou zo veel meer gezien wilde worden. Dat is wel een leuke bijkomstigheid, maar het gaat er echt om dat wij meer kunnen laten zien dat we meer zijn dan ouderen zorg. Dat wij ook gehandicapte zorg in ons pakket hebben.

Zes van de elf experts hebben sterk het gevoel namens hun eigen kennisinstelling te spreken. Dat gevoel komt ook naar voren in de resultaten van de enquête, waaruit blijkt dat bijna zestig procent van de respondenten verwacht dat hun kennisinstelling zich via hun deelname aan ANP Expert Support beter kan positioneren. Enkele van de geïnterviewde experts benadrukken dat zij hun eigen mening deels onvermeld laten om de visie van hun kennisinstelling beter naar voren te kunnen brengen. Vijf experts – die grotendeels overlappen met de acht experts die deelname aan ANP Expert Support als een bevestiging van hun deskundigheid zien – zien deelname aan ANP Expert Support dan ook als een bevestiging dat de organisatie waar zij voor werken het label ‘kennisinstelling’ verdient. Die bevestiging lijkt de wens om de visie van de kennisinstelling uit te dragen naar een breder publiek te versterken.

Dit laatste sluit aan op een belangrijke motivatie die de geïnterviewde experts voelen. Zeven experts produceren in totaal zeventien fragmenten waarin het thema ‘hoop dat zijn/haar visie meer aandacht krijgt’ naar voren komt. Het thema ‘hoop dat visie kennisinstelling meer aandacht krijgt’ wordt eveneens door zeven experts naar voren gebracht, in dit geval in 29 fragmenten. Wat opvalt, is dat slechts drie experts fragmenten produceren die in beide categorieën vallen. In totaal spreken dus alle elf experts hun hoop uit voor toekomstige media-aandacht; vier betrekken die hoop hoofdzakelijk op hun eigen visie en vier van hen hoofdzakelijk op de visie van hun kennisinstelling. Het volgende fragment laat de wisselwerking tussen de persoonlijke motivatie en de wens om de inhoud van de kennisinstelling aan de buitenwereld te presenteren mooi zien.

Een laatste categorie die gelinkt kan worden aan de hiervoor genoemde thema’s is de overtuiging dat het hebben van kennis bepaalde verantwoordelijkheden met zich meebrengt. Vier geïnterviewde experts produceren gezamenlijk twaalf fragmenten waarin het thema ‘overtuiging van maatschappelijk belang van interactie tussen journalistiek en deskundige bronnen’ naar voren komt. De experts vinden dat zij hun kennis moeten delen met een breder publiek, omdat zij dat als onderdeel van hun academische taak zien, omdat ze vinden dat ze iets moeten “teruggeven” aan de samenleving of omdat ze denken dat hun kennis de inhoudelijke kwaliteit van de journalistiek kan verbeteren. Die kwaliteitsverbetering zou de samenleving vervolgens positief moeten beïnvloeden.

Uhm, waarom wil mijn kennisinstelling dat? Ja, omdat het onze missie is om mensen en natuur te verbinden. Dat lukt alleen als dat ook een belangrijkere plek gaat innemen in onze samenleving en daar zijn pers en media wel belangrijke instrumenten voor. Om mensen zo meer te betrekken en om de mensen daarop te wijzen.

In dit soort fragmenten worden journalisten regelmatig voorgesteld als een van de middelen die experts kunnen gebruiken om hun kennis naar de samenleving te brengen en de samenleving op een positieve manier te beïnvloeden. Wat die invloed betreft, wordt COVID-19 meerdere malen als voorbeeld aangehaald. De deelnemende experts zien het als de gezamenlijke taak van de journalistiek en deskundige

bronnen om het publiek van correcte informatie over de pandemie te voorzien en die informatie op de juiste manier te duiden. De experts zijn ervan overtuigd dat zij samen een cruciale rol spelen als het gaat om de manier waarop het publiek met gebeurtenissen zoals COVID-19 omgaat. Dit soort overtuigingen komen ook in de resultaten van de enquête naar voren. Bijna zestig procent van de respondenten geeft aan zijn of haar kennis te willen delen. Ruim veertig procent van de respondenten verwacht dat zij via hun deelname aan ANP Expert Support de kwaliteit van de journalistiek kunnen verbeteren.

Van een kritische houding naar kwaliteit en diversiteit

Acht van de elf deelnemende experts plaatsen vraagtekens bij de werkwijze van de journalistiek. Deze vraagtekens komen enerzijds voort uit een kritische houding jegens de journalistiek en anderzijds uit een gebrek aan kennis omtrent het journalistieke proces. Wat de eerste categorie aan twijfels betreft, merken vijf experts op dat ze de kwaliteit van de journalistiek niet altijd goed vinden. Zo stellen journalisten complexe onderwerpen naar hun mening vaak simpeler voor dan ze daadwerkelijk zijn of zoeken journalisten bewust naar onderwerpen, invalshoeken en ervaringsdeskundigen die volgens de experts tot “sensat[i]e” of “entertainment” leiden. Onderstaand fragment illustreert die kritische houding.

Ik vind dit een heel goed initiatief, maar ik vraag mij wel af hoe dit zich positioneert in dat medialandschap. Dat kan ik niet beoordelen. Ik zeg ja dat is leuk en ik word goed geholpen en de stukjes staan er mooi op en ik heb een prominente positie. En ik heb in de evaluatie van ANP ook gezegd dat dit meer entertainment is en dat diepgang mist. Ik denk wel dat het heel goed is dat de doelstelling is om experts uit de praktijk een podium te geven. Alleen hoe je dat het beste moet doen binnen het traditionele, verzuilde en vervuilde medialandschap. Ik vind dat dat best een keertje door elkaar geschud mag worden.

Deze expert geeft, net zoals een aantal andere experts, aan dat het in de journalistiek vaak aan diepgang ontbreekt en dat de journalistiek soms

meer “entertainment” is dan een discipline die het maatschappelijk belang probeert te dienen. De journalistiek wordt hier als “verzuild” en “vervuild” beschreven – woorden die overigens niet door andere experts worden gebruikt. Dit fragment werd, net zoals elf andere fragmenten, ook aan het thema ‘negatieve mening over inhoud(elijke reacties op) journalistiek’ gekoppeld. Deze elf fragmenten werden geproduceerd door drie van de elf experts.

Ook de twijfel die voort lijkt te komen uit een gebrek aan kennis wordt in dit fragment zichtbaar. De expert geeft aan niet te weten hoe ANP Expert Support zich binnen het medialandschap positioneert en zegt niet te weten hoe experts binnen het medialandschap een podium kunnen krijgen. Andere experts geven aan niet te weten op basis van welke eigenschappen journalisten voor specifieke deskundige bronnen kiezen en hoe journalisten vaststellen dat bepaalde bronnen en bepaalde inhoud van voldoende kwaliteit zijn. In het verlengde van deze twijfels vragen enkele experts zich af waarom zij nog nooit via ANP Expert Support contact hebben gehad met een journalist. Het uitblijven van contact veroorzaakt naast twijfels over de werkwijze van journalisten ook twijfels over de werkwijze van ANP Expert Support en hun eigen kwaliteiten als expert.

De kritische houding van de experts heeft nog een ander effect. Ze zijn bijna allemaal van mening dat de journalistiek algemene of specifieke verbeteringen zou moeten doorvoeren. Een deel van de experts meent dat ANP Expert Support daar een actieve rol in kan spelen. Acht experts produceren zeventien fragmenten die binnen het thema ‘positieve mening over doelen ANP Expert Support’ vallen. Zij denken vooral dat de dienst, indien deze succesvol wordt, ervoor kan zorgen dat de kwaliteit van de journalistiek verbetert. Als de deskundigheid van kennisinstellingen en experts beter door journalisten wordt benut, krijgt het nieuws meer diepgang, ontstaat er een betere inhoudelijke balans en worden nieuwsgebeurtenissen beter gedeut.

Drie experts noemen expliciet het concept “diversiteit” in relatie tot hun positieve meningen over ANP Expert Support. Uit de fragmenten die op dit concept ingaan, blijkt dat de experts ANP Expert Support zien als een dienst die allerlei vormen van diversiteit zou kunnen bevorderen. Ze denken dat de dienst ervoor kan zorgen dat er meer verschillende experts aan het woord komen – “dan zie je weer dezelfde mensen die

goochelen met dit en met dat” —, meer geografische diversiteit in de media ontstaat — “*dat mensen zien dat er meer is buiten de Randstad*” — en meer ondervertegenwoordigde groepen als expert worden opgevoerd. De verwachting dat ANP Expert Support een positieve impact kan hebben op de diversiteit in de media komt ook in de resultaten van de enquête voor. Twee van de twaalf respondenten geven aan dat ANP Expert Support ervoor kan zorgen dat de diversiteit wordt vergroot.

ANP Expert Support als leerschool voor maatschappelijk betrokken experts

Een laatste thema dat in relatief veel interviews naar voren komt, is de ‘positieve mening over leerzaamheid ANP Expert Support’. De experts vinden het niet alleen leuk om hun visie op papier te zetten, maar geven ook aan dat de begeleiding die ze krijgen en de context waarin zij hun visie moeten verwoorden hen helpen om dat laatste steeds beter te doen.

Ja, dat klopt. Dat heb je goed gezien. Dat levert het wel voor me op. Dat ik beter word in het schrijven inderdaad. En boodschappen verwerken.

Het grootste deel van de experts die hun deelname aan ANP Expert Support als een leerzame ervaring zien, legt uit dat zij gewend zijn lange, complexe teksten over hun expertise te schrijven. Dat ANP Expert Support hen vraagt om kortere, pakkende teksten te produceren, daagt hen uit na te denken over de kern van hun verhaal en zichzelf de vraag te stellen hoe ze op een meer toegankelijke manier over hun expertise kunnen communiceren. Drie van deze experts benadrukken dat zij ook vanuit hun directe omgeving — zowel privé als zakelijk — complimenten ontvingen in relatie tot de manier waarop ze over hun expertise en actuele gebeurtenissen communiceren. Zij kregen zowel complimenten over hun quotes als over andere content die zij in relatie tot hun expertise produceerden. Dit laat volgens de experts zien dat hun communicatie over hun expertise en gerelateerde complexe vraagstukken in zijn geheel is verbeterd.

Dat de experts zich dankzij ANP Expert Support gedwongen voelen om kernachtig over hun expertise te schrijven, heeft echter ook een keerzijde. De experts

hebben het gevoel dat het “*schrappen*” van nuances en verdiepende elementen hun verhaal in sommige gevallen minder sterk maakt. In deze zin botsen hun behoeftes om meer genuanceerde, diepgaande kennis met een breder publiek te delen met de behoeftes van ANP Expert Support en de journalistiek. De experts denken enerzijds dat ze meer kans hebben om door journalisten te worden benaderd als ze korte, pakkende quotes produceren — een gedachte die volgens de experts door ANP Expert Support wordt bevestigd —, maar geloven anderzijds dat zij de kwaliteit van de journalistiek niet voldoende kunnen verbeteren door enkel korte, pakkende teksten te schrijven. Dit gevoel leidt in sommige gevallen tot dilemma’s, waarin de expert er soms voor kiest de interactie met de journalistiek niet aan te gaan, omdat die interactie volgens de inschatting van de expert waarschijnlijk niet tot de gedroomde inhoudelijke verdieping en kwaliteitsverbetering zal leiden.

Hoofdstuk 5: Incidenten

Aanvullend op de analyse die in het voorgaande hoofdstuk werd besproken, werd er gebruik gemaakt van key incident analysis als aanpak. Het doel van deze aanpak is zogenaamde incidenten – die ook wel gezien mogen worden als ‘sleutelmomenten’ – te identificeren. Deze incidenten kunnen het denken over relevante onderwerpen in een nieuwe richting sturen, en hebben daarmee de potentie om originele oplossingen en zienswijzen te produceren voor eerder waargenomen problemen. De meest originele en relevante incidenten worden hieronder behandeld.

Samen de kwaliteit van de journalistiek verbeteren en ‘nieuwsmoehed’ voorkomen

Zoals in het vorige hoofdstuk al werd opgemerkt, hebben een aantal experts twijfels en negatieve meningen over de werkwijze van journalisten en de journalistiek in het algemeen. Experts geven aan dat journalisten onvoldoende in staat zijn om een constructief publiek debat te faciliteren, dat journalisten er niet in slagen de media diverser te maken en dat journalisten onvoldoende diepgang en nuance in hun producties aanbrengen. Dit laatste kritiekpunt hangt samen met de overtuiging dat journalisten hun publiek met name willen vermaken en sensatiebelust zijn. De geobserveerde kwaliteitsproblemen worden volgens de experts dan ook veroorzaakt door bewust genomen keuzes van journalisten; keuzes die de samenleving niet ten goede komen.

De experts noemen meerdere gevolgen die de huidige werkwijze van de journalistiek in hun ogen heeft. Het publiek zou ‘nieuwsmoehed’ ontwikkelen – enkele deskundigen merken op dat zelfs zij zich tegenwoordig

deels voor het nieuws afsluiten –, onder andere als gevolg van de, in hun ogen, sensatiegerichte berichtgeving rond COVID-19. Ook zou de journalistiek bijdragen aan de reproductie van ‘foute’ ideeën en stereotypes. De manier waarop sommige Nederlandse nieuwsmedia op dit moment te werk gaan, wordt door sommige experts dan ook niet enkel gezien als frustrerend in relatie tot de berichtgeving over hun eigen expertise, maar ook als schadelijk voor de samenleving en de taak die de journalistiek in die samenleving zou moeten vervullen.

De experts zien ANP Expert Support als een dienst die hun zorgen over de staat van de journalistiek potentieel zou kunnen adresseren. Hun interpretaties van de doelen van ANP Expert Support – die deels imaginair lijken te zijn – overtuigen hen ervan dat de medewerkers van ANP Expert Support ervoor kunnen zorgen dat journalisten makkelijker bij de juiste informatie en de juiste deskundige bronnen terechtkomen –, in plaats van de ‘ervaringsdeskundigen’ die volgens hen tegenwoordig veel worden gebruikt en tot sensationele journalistiek leiden. In relatie tot deze overtuiging vragen enkele geïnterviewde experts zich af in hoeverre ANP Expert Support de mogelijkheid en de intentie heeft om een actievere rol te gaan spelen in het verbeteren van de kwaliteit van de Nederlandse journalistiek.

Een botsing tussen genres

Meerdere experts merken spontaan op dat goede journalistiek belangrijk is voor kennisinstellingen, die immers zelf ook als doel hebben de samenleving van productieve kennis te voorzien. De doelen van de experts en de journalisten hebben dan ook een hoop met elkaar gemeen. De manieren waarop beide

partijen met hun doelen en overtuigingen omspringen, lopen volgens de geïnterviewde experts echter uiteen. Zij willen hun expertise zo goed en zo volledig mogelijk overbrengen aan een breed publiek om de samenleving op een positieve manier te veranderen. Op de vraag wat journalisten met specifieke kennis willen doen, wordt door de experts geen spontaan antwoord geformuleerd. In andere delen van de interviews leggen sommige experts echter uit dat journalisten vooral zo vaak mogelijk een zo groot mogelijk publiek willen bereiken. De inhoudelijke kwaliteit van hun producties lijkt ondergeschikt aan dit doel. Dat zou volgens enkele deskundigen kunnen verklaren waarom journalisten de expertise van de experts niet altijd goed weergeven of deze simpelweg niet gebruiken. Journalistieke producties moeten ‘prikkelend’ zijn om lezers en kijkers te trekken. Complexe wetenschappelijke inhoud is nou eenmaal niet altijd even aantrekkelijk, leggen meerdere experts uit. De verschillende uitgangspunten en contexten waar experts en journalisten zich toe moeten verhouden, zorgen ervoor dat er een botsing optreedt tussen de ‘genres’ waar experts en journalisten gebruik van maken wanneer zij bepaalde kennis willen ontsluiten. Journalisten willen informatie uitnodigend en beknopt weergeven terwijl de experts juist de behoefte voelen meer nuance en diepgang in journalistieke publicaties aan te brengen en de complexiteit van hun eigen expertise op een toegankelijke manier zichtbaar te maken.

Voortbordurend op deze overtuiging vraagt een enkele expert zich af of de journalistiek wel behoefte heeft aan een dienst als ANP Expert Support. Academische kennis is misschien niet altijd het soort kennis waar journalisten – denkend vanuit een vooraf bepaald frame – naar op zoek zijn. Andere experts merken op dat ze, ondanks hun twijfels en bezwaren, juist met de journalistiek zouden moeten samenwerken om verschillen te overbruggen.

Bijna alle experts vinden dat ANP Expert Support een actievere rol moet spelen in de interactie tussen journalisten en deskundige bronnen. Omdat de journalistiek zelf misschien onvoldoende ziet welke meerwaarde de expertise van deskundige bronnen voor hen kan hebben – kwaliteitsverbetering, maatschappelijke verandering, etc. – en hoe zij de expertise van deskundige bronnen moeten interpreteren, zou ANP Expert Support het gesprek met journalisten aan moeten gaan.

De ene deskundige is de andere niet en vrees voor imagoschade

Waar de deelnemende experts ‘nieuwsmoehheid’ zien als een serieus probleem dat in toenemende mate onder het publiek speelt, vrezen zij dat ‘expertmoehheid’ de journalistiek kan gaan plagen. De experts die weleens op de website ANP Expert Quotes kijken, zien dat er een paar experts zijn die vaker quotes aanleveren dan andere experts. Ze zijn bang dat wanneer de verhoudingen in de publicatiefrequentie scheef blijven, journalisten het gevoel kunnen krijgen dat ANP Expert Support hen voortdurend dezelfde experts voorschotelt. Dat zou ervoor kunnen zorgen dat journalisten de dienst in de toekomst links laten liggen.

Ook twijfelen enkele geïnterviewde experts aan de kwaliteiten van andere experts die deelnemen aan ANP Expert Support. Sommige experts identificeren zichzelf publiekelijk aan de hand van klassieke kenmerken van expertise – een academische titel, bijvoorbeeld – terwijl andere experts nergens uitleggen waar zij hun expertise hebben vergaard en vanuit welke context hun expertise moet worden geïnterpreteerd. Experts die kritisch nadenken over hun eigen identiteit als expert en vinden dat journalisten dat ook zouden moeten doen, vrezen dat het gebrek aan transparantie over de toekenning van de ‘expert-identiteit’ ervoor zorgt dat de waarde van de toekenning niet zo groot is als hij in eerste instantie lijkt en dat journalisten vroeg of laat tot dezelfde conclusie zullen komen.

Een enkele expert vreest niet alleen voor de effectiviteit en duurzaamheid van ANP Expert Support en het eigen imago, maar ook voor het imago van ANP Expert Support in het algemeen. Het lage aantal volgers op Twitter en de onduidelijkheid over de kwaliteit van de quotes en deelnemende experts zou negatief kunnen afstralen op de dienst. Ook uit de enquête blijkt dat ANP Expert Support verschillende expert-identiteiten vertegenwoordigt. Acht van de twaalf respondenten bezitten een doctoraat. Voor de rest van de respondenten geldt dat WO of HBO het hoogste opleidingsniveau is dat zij hebben genoten. Hoe de geïnterviewde experts en de experts die deelnamen aan de enquête ‘expertise’ en de ‘expert-identiteit’ zelf definiëren is niet bekend.

Maatschappelijke impact via ANP Expert Support

De deelnemende experts vinden hun eigen expertise en het werk van hun eigen kennisinstellingen belangrijk voor de samenleving. Een deel van hen legt uit dat zij (meer) media-aandacht willen, omdat die aandacht hen kan helpen maatschappelijke impact te creëren. Zij denken bijvoorbeeld dat het overheidsbeleid op een positieve manier kan worden beïnvloed wanneer er meer maatschappelijke aandacht komt voor de thema's waar zij zich mee bezighouden. Ze lijken ANP Expert Support echter niet te zien als een middel waarmee ze direct politieke invloed kunnen uitoefenen. Ze willen via ANP Expert Support slechts bijdragen aan een genuanceerder, diverser publiek debat waaruit zowel het publiek als de politiek – direct of indirect – kunnen putten.

Complex nieuws leren begrijpen en waarderen

Een geïnterviewde expert stelt de vraag of bepaald nieuws met betrekking tot specifieke expertisegebieden wel als 'interessant' wordt ervaren door het publiek. Hier ontstaat het idee dat het publiek in sommige situaties misschien eerst moet begrijpen waarom bepaalde inhoud relevant is voor die inhoud op waarde kan worden geschat en kan worden gewaardeerd. Ook in andere interviews wordt de vraag opgeworpen aan welke kennis het publiek behoefte heeft en welke kennis eventueel vanwege de maatschappelijke relevantie van die kennis met het publiek zou moeten worden gedeeld. Er ontstaat een potentieel spanningsveld tussen de interesses en belangen van het publiek – want misschien wil het publiek enkel vermaakt worden –, de doelen van de journalistiek, de doelen van de experts en de maatschappelijke taken van de journalisten en de experts.

Wat deskundige bronnen horen te doen

Zoals in de **Achtergrond** al werd opgemerkt, zien experts kennisdeling in toenemende mate als een belangrijk onderdeel van hun maatschappelijke taak. Het is een van de redenen waarom een deel van de geïnterviewde experts de geïnterpreteerde doelen van ANP Expert Support een warm hart toedraagt. Die warme gevoelens zorgen ervoor dat de experts

bereid zijn ANP Expert Support te helpen en met ANP Expert Support mee te denken. Die bereidheid is echter niet grenzeloos. Indien op termijn blijkt dat ANP Expert Support niet geschikt is om de gedroomde kennisdeling te bereiken, willen de experts deels of helemaal met ANP Expert Support stoppen en op zoek naar een andere manier om een breed publiek te bereiken. Een afscheid van ANP Expert Support zou de maatschappelijke taak die de experts voor zichzelf zien weggelegd immers niet wegnemen.

De experts zijn ervan overtuigd dat het hebben van een bepaalde hoeveelheid kennis automatisch verantwoordelijkheden met zich meebrengt. Experts hebben een morele plicht om hun expertise – die bovendien vaak deels vanuit publiek geld werd gefinancierd – op een positieve manier met het publiek te delen en daarin rekening te houden met het functioneren van de samenleving en het functioneren van hun eigen vakgebied. Dit laatste betekent niet alleen dat zij kennis willen delen waar mensen iets aan hebben, maar ook dat zij geen ondoordachte kritiek willen produceren over de mensen die binnen hun eigen vakgebied in de dagelijkse praktijk werken. Hier komt opnieuw de behoefte aan nuance naar voren.

Hoofdstuk 6: Conclusie

Dit onderzoek richtte zich op het beantwoorden van de volgende hoofdvraag:

Welke motieven, verwachtingen en ervaringen hebben de experts die betrokken zijn bij ANP Expert Support in relatie tot deze specifieke ANP-dienst, individuele journalisten en de journalistiek in het algemeen?

Zoals de vraag misschien al doet vermoeden, bestaat het antwoord op deze vraag uit verschillende onderdelen die allemaal hun eigen uitleg behoeven. Om deze uitleg te introduceren, zal er eerst een kort antwoord op de onderzoeksvraag worden geformuleerd: **de experts verwachten maatschappelijke impact te kunnen maken via interactie met de journalistiek. Zij worden hierin met name gedreven door de wensen van hun eigen kennisinstelling, twijfels over de kwaliteit van de journalistiek, twijfels over de manier waarop hun expertise op dit moment [niet] in het nieuws komt en het idee dat kennisdeling bij hun taak hoort. Tot op heden heeft ANP Expert Support onvoldoende impact gehad om de experts tevreden te stellen, maar de experts vermoeden dat dit in de toekomst nog kan veranderen en gunnen ANP Expert Support**

en de samenleving die verandering.

Belang van een goede werkwijze

Eerdere onderzoeken laten zien dat geobserveerde gebreken in de werkwijze en praktische uitvoering van expert podia voor onvrede onder deskundige bronnen zorgen (Borger, 2016). Dat de voor dit onderzoek geïnterviewde experts allemaal op zijn minst een positieve mening over de werkwijze van ANP Expert Support formuleren, is dan ook opvallend. Los van de vraag of de werkwijze van een expert podium als positief of negatief wordt ervaren, blijkt de werkwijze van expert podia een van de belangrijkste factoren in het waarderingsproces te zijn.

Bij ANP Expert Support speelt vooral de vriendelijke en dienstbare houding van de medewerkers een belangrijke rol. Deze houding zorgt er niet alleen voor dat deelnemende experts de samenwerking met ANP Expert Support als prettig ervaren, maar lijkt ook effect te hebben op de potentiële duurzaamheid van de dienst. Enkele geïnterviewde experts geven aan dat zij ANP Expert Support willen blijven steunen; een gevoel dat over het algemeen alleen ontstaat wanneer een individu iets of iemand – de persoon of zaak die geholpen zal worden – een warm hart toedraagt. De werkwijze van de eigen kennisinstelling speelt ook een rol in deze overweging, al lijkt die rol minder prominent te zijn. Naast alle positieve geluiden bestaan ook enkele kritische meningen. Zo twijfelen enkele experts aan de technische uitvoering, de transparantie, de mogelijkheden tot feedback van ANP Expert Support en worden de nieuwsbrieven van de dienst door sommige als ‘te veel’ ervaren.

Twijfel en teleurstelling met betrekking tot impact

De geïnterviewde experts zijn teleurgesteld in het contact – of het gebrek aan contact – dat zij met journalisten hebben. In de geanalyseerde communicatie van ANP Expert Support neemt het krijgen van media-aandacht een prominente plek in. Het beeld dat in deze communicatie ontstaat komt vaak niet overeen met de ervaringen van de geïnterviewde experts. Sommigen van hen menen op basis van die tegenvallende ervaringen dat ANP Expert Support hen onvoldoende oplevert. Anderen vragen zich af of zij voldoende op de hoogte worden gehouden van de impact van ANP Expert Support. Deze onduidelijkheid, twijfel en teleurstelling vormen een bedreiging voor de duurzame deelname aan ANP Expert Support. Indien de experts ontevreden blijven over de impact van ANP Expert Support zullen zij minder tijd besteden aan het schrijven van quotes. Als hun onvrede wordt gedeeld en versterkt door hun eigen kennisinstellingen, zullen zij hun deelname beëindigen.

Complexe combinatie van drijfveren

In de **Achtergrond** van dit onderzoek bleek dat de interactie tussen deskundige bronnen en journalisten plaatsvindt op basis van verschillende ontwikkelingen en motieven. Veel van deze ontwikkelingen en motieven kunnen ook worden waargenomen in de geanalyseerde fragmenten. De geïnterviewde experts zien het delen van kennis als onderdeel van hun publieke taak op een manier die aansluit op de resultaten van het onderzoek van Albæk, Christiansen en Togeby (2003). Ze zien hun expertise als relevant voor de samenleving en vinden dat zij niet enkel over hun eigen werkzaamheden met journalisten kunnen spreken, maar ook zorg kunnen dragen voor algemenere duiding. Deze taakopvatting komt ook naar voren in een ander onderzoek van Albæk (2011). Bovendien sluit de taakopvatting van de experts mooi aan op de door Albæk geobserveerde behoefte van journalisten om deskundige bronnen te gebruiken voor de interpretatie en duiding van nieuwsgebeurtenissen.

De wens om een positieve maatschappelijke impact te maken is in de resultaten van dit onderzoek naar ANP Expert Support net zoals in het onderzoek van Laursen en Trapp (2019) nadrukkelijk aanwezig. De

experts denken dat zij nuance kunnen aanbrengen in het publieke debat en kunnen helpen de verspreiding van ‘foute’ kennis – bijvoorbeeld in relatie tot stereotypering – tegen te gaan. De geïnterviewde experts willen dit met name namens hun eigen kennisinstellingen doen. Dit is een houding die niet nadrukkelijk in eerdere onderzoeken aanwezig was. Dit verschil kan eventueel verklaard worden door de rol die kennisinstellingen en communicatieafdelingen in de samenwerking met ANP Expert Support spelen, die bij ANP Expert Support dominantier lijkt te zijn dan bij andere expert podia.

De wensen van de experts hangen samen met geobserveerde kwaliteitsproblemen in de journalistiek en de overtuiging dat betere benutting van expertise deze kwaliteitsproblemen op zijn minst deels kan wegnemen. De journalistiek moet echter wel openstaan voor de potentiële consequenties van de kwaliteitsverbeteringen die de experts voor ogen hebben. Zo zouden journalisten volgens de experts een meer genuanceerd beeld van de werkelijkheid moeten laten zien en volgens sommige experts meer open moeten staan voor verschillende vormen van expertise. Hoewel de minder positieve ontwikkelingen die in de **Achtergrond** werden behandeld niet expliciet door de experts worden genoemd, zouden die ontwikkelingen mogelijk wel kunnen meespelen. De geïnterviewde experts geven bijvoorbeeld niet aan dat zij het gevoel hebben dat ze in vooraf bepaalde frames worden geforceerd, maar zijn wel kritisch op de bronselectie van journalisten.

Steun voor geïmagineerde doelen

De geïnterviewde experts hebben logischerwijs verschillende ideeën over de praktische zijde van de kwaliteitsverbetering die zojuist werd benoemd. Omdat zij vermoeden dat de journalistiek zelf onvoldoende in staat is verbeteringen door te voeren, vinden zij dat andere personen of instellingen een centrale positie moeten innemen in het verbeterproces. Enerzijds vermoeden ze dat ANP Expert Support hierin een rol zou kunnen spelen. Anderzijds twijfelen ze hierover, omdat ze onvoldoende zicht hebben op de werkwijze van de journalistiek in relatie tot de doelstellingen en werkwijze van ANP Expert Support.

Het idee dat ANP Expert Support een bijdrage kan leveren aan kwaliteitsverbetering lijkt daarmee deels

imaginair. Dat betekent echter niet dat de ideeën van de experts volledig uit de lucht komen vallen. De positieve doelstellingen en verschillende vormen van kwaliteitsverbetering die de experts noemen komen bijvoorbeeld deels overeen met de punten die door andere expert podia en onderzoekers worden gemaakt in relatie tot diversiteit (Globelynx, z.d.; Mieri & Pitkänen, 2016), algemene ideeën over de kwaliteit van en het vertrouwen in de journalistiek (Pitkänen, 2016; Henke, Leissner & Möhring, 2019) en ontwikkelingen zoals ‘de democratisering van kennis’. Dat de meeste geïnterviewde experts geloven dat ANP Expert Support op zijn minst deels van plan is deze factoren te adresseren, zorgt ervoor dat zij tot op zekere hoogte bereid zijn ANP Expert Support te helpen doelstellingen te bereiken die zich tot deze factoren verhouden. Hierin speelt ook mee dat zij geloven dat ANP Expert Support nog in ontwikkeling is, omdat de dienst nog niet lang bestaat.

Toekenning van expert-identiteit

Uit het onderzoek van Borger (2016) blijkt dat de manier waarop deskundige bronnen worden geïdentificeerd invloed heeft op de manier waarop zij met de journalistiek interacteren. De impact van identiteitsbeleving en identiteitsvorming op de gedragingen van deskundige bronnen werd binnen dit onderzoek naar ANP Expert Support niet expliciet onderzocht. Toch werd dit onderwerp spontaan door een aantal geïnterviewde experts genoemd. De deskundige bronnen zien de manier waarop zij werden uitgenodigd om deel te nemen aan ANP Expert Support als een bevestiging van hun expert-identiteit. Ook de identiteit en expertise van de eigen kennisinstelling wordt hiermee bevestigd.

Wat de precieze effecten van deze identiteitsbeleving zijn, kan op basis van dit onderzoek naar ANP Expert Support niet exact worden vastgesteld. Het lijkt er echter op dat gevoelens – zoals het aanbrengen van nuance en het delen van kennis – die in eerdere onderzoeken aan deskundige bronnen werden gelinkt via de door ANP Expert Support toegekende expert-identiteit worden versterkt. Daarnaast zou de toegekende expert-identiteit ervoor kunnen zorgen dat de deelnemende experts kritischer zijn op hun eigen deskundigheid en op andere deelnemende experts en kennisinstellingen. Zij lijken andere deelnemende experts en kennisinstellingen op basis van de aan hen toegekende expert-identiteit te

beoordelen. Deze kritische houding kan enerzijds de kwaliteit van de quotes die ANP Expert Support ontvangt vergroten, maar anderzijds tot afwijzing en uitsluiting leiden. Experts met klassieke kenmerken van expertise zouden zich ‘te goed’ kunnen voelen om aan een dienst als ANP Expert Support deel te nemen. Tegelijkertijd kunnen experts zonder deze kenmerken vanwege tegenovergestelde redenen afhaken. Andere onderzoeken laten zien dat ook binnen de journalistiek twijfels over de betekenis van expertise en expert-identiteiten bestaan. Dat vergelijkbare twijfels ook bij deskundige bronnen spelen, was tot op heden minder bekend. De geïnterviewde experts geloven dat het voor de duurzaamheid van ANP Expert Support van belang is beter na te denken over de betekenis van expertise. Eerdere onderzoeken naar dit thema bevestigen dat beeld.

Hoofdstuk 7: Aanbevelingen

De gesprekken met de experts hebben verschillende thema's aan het licht gebracht die als basis voor een serie aanbevelingen kunnen worden gebruikt. Sommige aanbevelingen zijn met name nuttig voor ANP Expert Support. Andere aanbevelingen komen beter tot hun recht in de vorm van aandachtspunten voor de journalistiek en het journalistiekonderwijs.

Behoud van dienstbaarheid

De werkwijze en praktische uitvoering van ANP Expert Support zijn op dit moment de voornaamste redenen waarom de geïnterviewde experts positief zijn over de dienst. Om die positieve gevoelens te behouden, is het van belang om de huidige werkwijze van ANP Expert Support waar mogelijk voort te zetten.

De positieve gevoelens van de geïnterviewde experts worden met name veroorzaakt door de vriendelijke en dienstbare houding van de medewerkers van ANP Expert Support. Ondanks dat dit positief is, brengt de relatie tussen de positieve gevoelens van de experts en hun verstandhouding met de medewerkers van ANP Expert Support ook risico's met zich mee. Het wegvallen van een of meerdere van de huidige medewerkers zou een negatieve impact kunnen hebben op de waardering van de dienst.

Tegelijkertijd zouden ook pogingen om de dienst onveranderd te laten negatieve gevolgen en rigidiserende effecten kunnen hebben. Een overdreven focus op het behouden van de huidige positieve eigenschappen kan eventuele positieve ontwikkelingen in de weg staan. Om die reden is het belangrijk dat er naast aandacht voor het behouden van de dienstbaarheid ook aandacht komt voor de potentiële uitbreiding en overdracht van deze

dienstbaarheid binnen veranderende contexten.

Een aantal geïnterviewde experts stellen kleine wijzigingen in de werkwijze van ANP Expert Support voor. Sommige experts hebben bijvoorbeeld behoefte aan meer feedback en meer mogelijkheden om te sparren. Andere experts ervaren de nieuwsbrief die zij ontvangen als 'te veel'. Omdat de verschillende experts allemaal verschillende behoeftes hebben, kan ANP Expert Support overwegen een deel van de dienst te flexibiliseren. Zo kunnen experts zelf aangeven hoeveel contact en input zij prettig zouden vinden.

Verschillende vormen van impact

De experts twijfelen over de impact van ANP Expert Support. Om die twijfel weg te nemen zou ANP Expert Support transparanter moeten zijn over de algemene impact van de dienst en de impact van specifieke quotes in relatie tot andere relevante factoren. Door impact in de juiste context te plaatsen, kunnen experts mogelijk beter beoordelen hoe groot de kans is dat zij impact gaan creëren met een specifieke quote en in hoeverre de impact – of het uitblijven van impact – samenhangt met de kwaliteit van hun quotes. ANP Expert Support zou hier bijvoorbeeld direct met deelnemende experts over kunnen communiceren of ervoor kunnen kiezen de interface van de dienst aan te passen op basis van deze wens. Zo zou de interface misschien kunnen laten zien hoe vaak een specifieke quote werd aangeklikt en hoe lang de quote werd bekeken. Aanvullende feedback van medewerkers van ANP Expert Support zou eventueel nodig kunnen blijken om dergelijke cijfers op een productieve manier te interpreteren.

De experts menen dat ANP Expert Support een rol zou kunnen spelen met betrekking tot kwaliteitsverbeteringen in de journalistiek. Daarnaast denken zij dat zij zelf, door middel van hun expertise, de maatschappij positief zouden kunnen beïnvloeden. ANP Expert Support zou zich kunnen afvragen in hoeverre zij het verbeteren van de journalistiek en het faciliteren van maatschappelijke impact als onderdeel van hun taak zien. Hier zouden ze vervolgens over kunnen communiceren richting de deelnemende experts. Het zou eventueel wenselijk kunnen zijn de positieve doelstellingen die de experts observeren in deze communicatie mee te nemen. Deze deels imaginaire doelstellingen laten zien voor welke doelen er onder de deelnemende experts draagvlak bestaat. Ook voor de journalistiek in het algemeen is het belangrijk om na te denken over de doelen die deskundige bronnen willen bereiken via interactie met de journalistiek. Journalisten zouden moeten weten hoe zij de doelen van de deskundige bronnen waarmee zij interacteren willen laten meewegen in hun eigen overwegingen.

Rekening houden met identiteitsbeleving

De manier waarop individuele experts en kennisinstellingen door expert podia worden geïdentificeerd heeft invloed op de gevoelens en gedragingen van de betreffende experts. Het identificatieproces kan positieve effecten hebben – een gevoel van vereerd zijn, de drang om ‘kwaliteit’ te leveren en de focus op een vermeende maatschappelijke taak –, maar ook negatieve gevolgen – bijvoorbeeld het gevoel dat andere experts niet deskundig genoeg zijn om zichzelf ‘expert’ te mogen noemen. Dit soort effecten kunnen de duurzaamheid van ANP Expert Support beïnvloeden. Deskundige bronnen kunnen enerzijds het gevoel hebben dat zij vanwege hun expert-identiteit de morele plicht hebben een bijdrage te leveren aan ANP Expert Support. Anderzijds zouden ze ook het gevoel kunnen krijgen dat zij vanwege hun expertise niet bij ANP Expert Support passen. In extreme gevallen zouden zij zelfs kunnen denken dat deelname aan ANP Expert Support slecht is voor hun imago. Om dit soort scenario’s te voorkomen, is het belangrijk dat ANP Expert Support kritisch gaat reflecteren op de manier waarop experts worden geïdentificeerd en de gevolgen die dat identificatieproces kan hebben.

Juist omdat de impact van de identiteitsbeleving

van deskundige bronnen zo groot is, zouden ook individuele journalisten, nieuwsmedia en journalistiekopleidingen aandacht moeten besteden aan theoretische concepten als ‘expertise’ en ‘expert-identiteit’. Zij zouden zich moeten afvragen hoe de manier waarop zij deskundige bronnen benaderen en behandelen de manier waarop de bron de interactie aangaat beïnvloedt. Hierin moeten zij ook rekening houden met de taakopvatting van de deskundige bron en met het effect dat die opvatting op de interactie zou kunnen hebben. Denk hierbij aan de maatschappelijke doelen die deskundige bronnen via hun contact met journalisten zouden kunnen nastreven.

Hoofdstuk 8:

Discussie

Tijdens dit onderzoek zijn een aantal onderwerpen aan het licht gekomen die verder kunnen worden onderzocht. Een deel van die onderwerpen zijn al in andere onderzoeken behandeld, veelal in het buitenland. Enkele andere onderwerpen zijn deels of helemaal 'nieuw'. Hieronder worden de meest relevante onderwerpen genoemd en toegelicht.

Wat betekent 'expertise' in Nederland?

Twee deelnemers aan ANP Expert Support vreesden dat de in hun ogen tegenvallende kwaliteit van de bijdrages van andere deelnemers ervoor zou kunnen zorgen dat journalisten de dienst minder serieus gaan nemen. Ook werd er door enkele geïnterviewde experts commentaar geleverd op de expert-identiteit van andere deelnemers aan ANP Expert Support. Deze twijfels over de deskundigheid van collega's leidde vervolgens tot twijfels over de gehele dienst. Dit werpt vragen op over de manier waarop deskundige bronnen kunnen worden geïdentificeerd in verschillende contexten. De opmerking "**iedereen op het internet is een potentiële expert met betrekking tot een bepaald onderwerp**" (Bowman & Willis, 2003, p. 40) lijkt dan ook niet door iedereen die zichzelf als expert identificeert te worden gewaardeerd. Meer onderzoek naar de identiteitsbeleving van verschillende deskundige bronnen – met name naar bronnen met formele kenmerken van expertise – is dan ook noodzakelijk.

Aanvullend onderzoek naar dit vraagstuk levert relevante kennis op voor diensten zoals ANP Expert Support, omdat onvrede onder experts in relatie tot de toekenning van expert-identiteiten tot beëindiging van de samenwerking kan leiden. Een vergelijkbaar argument kan worden geformuleerd voor de rest van

de journalistiek. Experts die het gevoel hebben dat hun expert-identiteit niet serieus wordt genomen of niet voldoende wordt gewaardeerd, willen mogelijk niet met bepaalde journalistieke media interacteren. Daarnaast kan meer kennis over de projectie en toe-eigening van expert-identiteiten mogelijk ook relevant zijn in relatie tot andere ontwikkelingen, zoals de 'democratisering van kennis'. Onderzoek naar verschillende soorten expert-identiteiten kan tot nieuwe inzichten leiden met betrekking tot deze ontwikkeling en laten zien hoe dit soort ontwikkelingen tot maatschappelijke conflicten kunnen leiden. Mogelijk vindt het publiek enerzijds dat mensen met formele kenmerken van expertise meer aandacht moeten krijgen in de media om kwaliteitsverbeteringen te bewerkstelligen, maar gelooft het publiek anderzijds dat iedereen in de media aan het woord moet kunnen komen in het kader van 'democratisering' en 'diversiteit'. Aanvullend onderzoek zou kunnen helpen een manier te vinden waarop deze thema's elkaar kunnen versterken in plaats van bevechten.

Wat betekent 'impact' en hoe meet je dat?

De deelnemers aan ANP Expert Support hebben al mogelijkheden om te zien hoe vaak hun quotes zijn overgenomen. Ondanks dat hebben de geïnterviewde experts onvoldoende zicht op de impact van hun quotes. Zij lijken het concept 'impact' dan ook veel breder te zien dan het aantal quote-overnames en het aantal gesprekken met journalisten. Zo beschrijven enkele geïnterviewde experts dat zij maatschappelijke impact willen creëren en bestaande discoursen willen veranderen. Om goed in te kunnen spelen op de exacte behoeftes van deskundige bronnen en te kunnen beoordelen welke rol die behoeftes in interacties

spelen, is het voor zowel ANP Expert Support als voor de journalistiek belangrijk om te onderzoeken wat 'impact' voor deskundige bronnen inhoudt. Een toekomstig onderzoek zou in kunnen gaan op de verschillende betekenissen van dit concept en kunnen onderzoeken hoe die betekenissen – die gekoppeld kunnen worden aan de maatschappelijke doelen van deskundige bronnen – zich verhouden tot de taken van de journalistiek. Daarnaast zou ook moeten worden onderzocht hoe verschillende vormen van 'impact' kunnen worden gemeten.

Nieuwe mogelijkheden voor diepgang en nuance

De geïnterviewde experts vinden het soms lastig om 'prikkelend' over complexe onderwerpen te schrijven. Tegelijkertijd lukt het de experts ook niet altijd – vanwege de eisen die in hun ogen door de journalistiek worden gesteld – om de diepgang en nuance aan te brengen die voor hun gevoel nodig is om de journalistiek inhoudelijk te helpen verbeteren. Journalisten lijken op hun beurt te menen dat deskundige bronnen er onvoldoende in slagen op een toegankelijke manier over hun expertise te communiceren. Meer onderzoek naar de sterke en zwakke punten in de communicatie van deskundige bronnen en journalisten zou beide groepen kunnen helpen op een effectievere manier over complexe onderwerpen te communiceren.

In een toekomstig onderzoek naar de communicatie van deskundige bronnen en journalisten zouden nieuwe technologische mogelijkheden kunnen worden meegenomen. Digitale technieken kunnen er misschien voor zorgen dat lezers zelf kunnen bepalen hoeveel nuance en diepgang zij graag in een nieuwsverhaal – of wetenschappelijk verhaal – willen zien. Denk bijvoorbeeld aan de uitklapbare bronnen en 'infocards' van De Correspondent. Deze interactieve toevoegingen geven lezers de mogelijkheid om verdiepende informatie binnen de bestaande journalistieke productie te bekijken. In die zin bieden interactieve technieken nieuwe kansen om deskundige bronnen hun diepgaande kennis beter te laten ontsluiten zonder bepaalde publieksgroepen – die misschien niet in staat zijn die diepgaande kennis tot zich te nemen – uit te sluiten.

“Iedereen op het internet is een potentiële expert met betrekking tot een bepaald onderwerp”

Bronnenlijst

- Albæk, E.** (2011). The interaction between experts and journalists in news journalism. *Journalism: Theory, Practice & Criticism*, 12(3), 335–348. <https://doi.org/10.1177/1464884910392851>
- Albæk, E., Christiansen, P. M., & Togeby, L.** (2003). Experts in the Mass Media: Researchers as Sources in Danish Daily Newspapers, 1961–2001. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 80(4), 937–948. <https://doi.org/10.1177/107769900308000412>
- Borger, M.** (2016). Participatory journalism: Rethinking Journalism in the Digital Age? Uitgeverij BoxPress.
- Bowman, S., & Willis, C.** (2003). We Media, How audiences are shaping the future of news and information. https://www.hypergene.net/wemedia/download/we_media.pdf
- Boyce, T.** (2006). JOURNALISM AND EXPERTISE. *Journalism Studies*, 7(6), 889–906. <https://doi.org/10.1080/14616700600980652>
- Cann, D. J., & Mohr, P. B.** (2001). Journalist and Source Gender in Australian Television News. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 45(1), 162–174. https://doi.org/10.1207/s15506878jobem4501_10
- Costera Meijer, I.** (2012). Valuable journalism: A search for quality from the vantage point of the user. *Journalism: Theory, Practice & Criticism*, 14(6), 754–770. <https://doi.org/10.1177/1464884912455899>
- CPAdirectory.** (z.d.). Find a CPA. Geraadpleegd op 2 juli 2021, van <https://cpadirectory.com/>
- European Commission.** (z.d.). Netherlands Organisation for Scientific Research - NWO. <https://rio.jrc.ec.europa.eu/country-analysis/organisations/netherlands-organisation-scientific-research-nwo>
- Globelynx.** (z.d.). Expert Database For Journalists | Find An Expert For Journalists. Geraadpleegd op 21 juni 2021, van <https://globelynx.com/>
- Henke, J., Leissner, L., & Möhring, W.** (2019). How can Journalists Promote News Credibility? Effects of Evidences on Trust and Credibility. *Journalism Practice*, 14(3), 299–318. <https://doi.org/10.1080/17512786.2019.1605839>
- @itsafromics.** (2020, 21 juni). Black COVID-19 Experts [Lijst]. Twitter. <https://twitter.com/i/lists/1339499561950339075>
- Journalist's Toolbox.** (2021, 21 juni). Journalist's Toolbox: Expert Sources. https://www.journaliststoolbox.org/2021/06/21/expert_sources/
- Koster, M.** (2021, 25 januari). Waarom is persvrijheid belangrijk? NPO Kennis. <https://npokennis.nl/longread/7869/waarom-is-persvrijheid-belangrijk>
- Laursen, B., & Trapp, N. L.** (2019). Experts or Advocates: Shifting Roles of Central Sources Used by Journalists in News Stories? *Journalism Practice*, 15(1), 1–18. <https://doi.org/10.1080/17512786.2019.1695537>
- Manninen, V. J. E.** (2017). Sourcing practices in online journalism: an ethnographic study of the formation of trust in and the use of journalistic sources. *Journal of Media Practice*, 18(2–3), 212–228. <https://doi.org/10.1080/14682753.2017.1375252>
- Niemi, M. K., & Pitkänen, V.** (2016). Gendered use of experts in the media: Analysis of the gender gap in Finnish news journalism. *Public Understanding of Science*, 26(3), 355–368. <https://doi.org/10.1177/0963662515621470>
- Pratesi, A., & Miller, W.** (2019). Democratizing Knowledge: Using Wikipedia for Inclusive Teaching and Research in Four Undergraduate Classes. UNI ScholarWorks. Published. https://scholarworks.uni.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1009&context=art_facpub
- Qwoted.** (2021, 21 april). Reporters, Find Journalistic Sources. <https://www.qwoted.com/>
- Salaverría, R.** (2019). Digital journalism: 25 years of research. Review article. *El Profesional de la Información*, 28(1). <https://doi.org/10.3145/epi.2019.ene.01>
- Da Silva, A.** (Ongepubliceerd). De zoektocht naar een goede bron - onderzoek naar de behoeftes van journalisten.
- The Progress Network.** (2021, 29 juni). Home. <https://theprogressnetwork.org/>
- Vanden Abeele, M.** [@mariek_vda]. (2020, 29 mei). mariek vanden abeele on contributing to news stories as an expert [Tweet]. Twitter. https://twitter.com/mariek_vda/status/1266344997240082432
- White, S.** [@ImSoSarah]. (2021, 14 juni). Sarah White on Qwoted [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/ImSoSarah/status/1404559146993819655>
- Women Also Know Stuff.** (z.d.). Women Also Know Stuff. Geraadpleegd op 21 juni 2021, van <https://womenalsoknowstuff.com/>

Bijlage 1: Thema's

Thema	Genoemd door aantal experts	Aantal keer genoemd	Twijfel over rendement ANP Expert Support	4	8
Positieve mening over werkwijze ANP Expert Support	11	40	Negatieve mening over werkwijze journalistiek	4	5
Twijfel over impact ANP Expert Support	9	41	Positieve mening over werkwijze journalistiek	4	4
Positieve perceptie van eigen identiteit als deskundige	8	35	Positieve mening over eigen werkwijze	4	4
Twijfel over werkwijze ANP Expert Support	8	28	Negatieve mening over impact ANP Expert Support	4	4
Positieve mening over werkwijze eigen kennisinstelling	8	18	Negatieve mening over inhoud(elijke reacties op) journalistiek	3	11
Positieve mening over doelen ANP Expert Support	8	17	Positieve mening over inhoud(elijke reacties op) journalistiek	3	4
Twijfel over werkwijze journalistiek	8	16	Positieve mening over inhoud quotes	3	3
Hoop dat visie kennisinstelling meer aandacht krijgt	7	29	Twijfel over doelen ANP Expert Support	3	3
Hoop dat zijn/haar visie meer aandacht krijgt	7	17	Negatieve mening over werkwijze eigen kennisinstelling	2	4
Overtuiging dat hij/zij namens kennisinstelling optreedt	6	13	Positieve mening over reacties binnen eigen kennisinstelling	2	3
Positieve mening over leerzaamheid ANP Expert Support	6	13	Negatieve mening over werkwijze van andere kennisinstellingen	2	3
Duidelijk beeld van (relevantie) nieuws in eigen leven	6	7	Positieve verwachting dat hij/zij media-aandacht gaat krijgen	2	2
Teleurstelling over hoeveelheid contact met journalisten	5	9	Positieve mening over interactie met journalistiek	2	2
Twijfel over inhoud quotes	5	9	Twijfel over perceptie kennisinstelling in de journalistiek	2	2
Negatieve mening over werkwijze ANP Expert Support	5	9	Positieve mening over hoeveelheid contact met journalisten	2	2
Positieve perceptie van identiteit van eigen organisatie als kennisinstelling	5	9	Negatieve mening over identiteit van andere organisaties als kennisinstelling	1	3
Twijfel over werkwijze eigen kennisinstelling	5	6	Positieve mening over meerwaarde journalistiek	1	2
Overtuiging van maatschappelijk belang van interactie tussen journalistiek en deskundige bronnen	4	12	Negatieve perceptie van eigen kwaliteit als deskundige	1	1
Twijfel over eigen werkwijze	4	10			

Positieve verwachtingen van ANP Expert Support	1	1
Overtuiging dat hij/zij namens vakgebied optreedt	1	1
Hoop dat visie kennisinstelling impact heeft	1	1
Negatieve mening over eigen werkwijze	1	1
Negatieve mening over doelen ANP Expert Support	1	1
Negatieve mening over inhoud quotes	1	1
Twijfel over eigen identiteit als deskundige	1	1
Twijfel over eigen behoefte aan ANP Expert Support	1	1
Positieve mening over impact ANP Expert Support	1	1
Negatieve mening over rendement ANP Expert Support	1	1
Positieve mening over eigen quotes	1	1